

Іван Красовський

До вершин мистецької досконалості

Դաստիարակության մասին օրենքը հայոց պատմության մեջ առաջին անգամ հայտնվել է 1757 թվականին՝ Առաջին Հայոց ազգային ժողովում:

Андрій Сухорський

2004
KAMEHAP
Abbie

снн Ахапин! Бояркинн — кыаптюпн
Ахапин (Гарбко) — пізбек, снн Доржан — пізбек,
Тобохинн макъ поиннн Гызылбекнн:

МНСТЕЛПКО! АОКНОХААОСТ!

АО РЕПУНН

гәах Красногорск

Библиотека Академии наук Башкортостана, г. Уфа
ФИЛИАЛ АО «БАШГИДРУС» Академии наук Башкортостана

ББК 85.12г

К 78

УДК 745.51

На обкладинці:

*Андрій Сухорський, різьба.
«Мені тринацятий минало».*

К 4904000000-14 Без оголошення
2004

ISBN 5-7745-1035-2

© Іван Красовський,
упорядкування, 2004

ВСТУПНЕ СЛОВО

Українське мистецтво здавна славиться своєю різно-барвністю, глибиною краси, ліризмом, тонкою технікою, оригінальністю, неповторністю. Однією з провідних галузей українського народного мистецтва є різьбярство в дереві з його фактичною вершиною — професіонального скульптора.

Провідне місце у цій ділянці мистецтва займають Андрій Сухорський з сином Богданом (різьбярі) і сини Андрій та Володимир (скульптори).

Ця книжечка, яка розповість громадськості України про винятковий талант родини Сухорських, є лише першою спробою, невеликою часткою вдячності митцям за їхній вклад у розвиток мистецтва.

Думаємо, що ця книжечка принесе справжнє задоволення кожному, без винятку, нашому Читачеві.

Сподіваємося, що власні чи колективні зауваження і пропозиції Ви будете надсилати авторові для підготовки другого, більш об'ємного видання цієї книжки.

В ОБІЙМАХ НАРОДНОГО РІЗЬБЯРСТВА

Серед найбільш талановитих різьбярів по дереву у другій половині ХХ ст. та першій половині ХХІ ст. одне з найпочесніших місць займає Андрій Сухорський. Народився він 21 серпня 1929 р. в лемківському селі Вілька Сяноцького повіту (тепер Польща) в родині селянина — різьбяра Петра Сухорського.

Перше зацікавлення деревиною як матеріалом, з якого можна вирізьбити казкові фігурки гірських птахів чи тварин передав йому батько. Більш впевнено володіти гострим ножем чи долотом (стамескою) допомогли йому сусід Михайло Орисик і двоюрідний брат Онуфрій Сухорський. Почав він різьблення з традиційних фігурок — орлів, ведмедів, лисиць.

Уже 15-річним хлопцем дивував односельчан тонкою технікою своїх творів, виразністю «психології диких мешканців Карпатських гір і лісів».

Життєвий шлях Андрія Сухорського був нелегким. Змалку займався різьбленням. У 1940 р. в кінці грудня померла мати, залишивши троє малих дітей. Батько одружився вдруге і сім'я збільшилася, що значною мірою ускладнювало життя родини Сухорських.

У 1945 році Сухорських, як і всіх односельчан було виселено на Радянську Україну. Поселилася родина на хуторі Почмайстрівка Підгаєцького району (Тернопільщина).

Життя нових поселенців на розореному невпорядкованому господарстві колишніх поляків було важким. 16-річний Андрійко завзято різьбив різноманітні роботи в дереві, але продати їх комусь було неможливо із-за відсутності покупців.

Весною 1947 року він несміливо зайшов до музею народних промислів у Львові з метою показати власні твори. Робітниця музею, сухорлява середніх років жінка з піднесеним зацікавленням зиркнула на хлопчину, попросила зачекати, а сама швидкими кроками попрямувала скідцями наверх. Через кілька хвилин жінка повернулася з паном невисокого зросту, з усміхненим лицем.

— О, я не лише чув про різьбярів з Лемківщини. У мене проживає різьбар Василь Одрехівський. Чи знав ти його?

— Та Василь Одрехівський це мій сусід здому...

— В такому разі зайди до нього по вул. Харківський, 16. Добре?

— Обов'язково відвідаю...

— А як називаєшся?

— Андрій Сухорський. Мені 18 років.

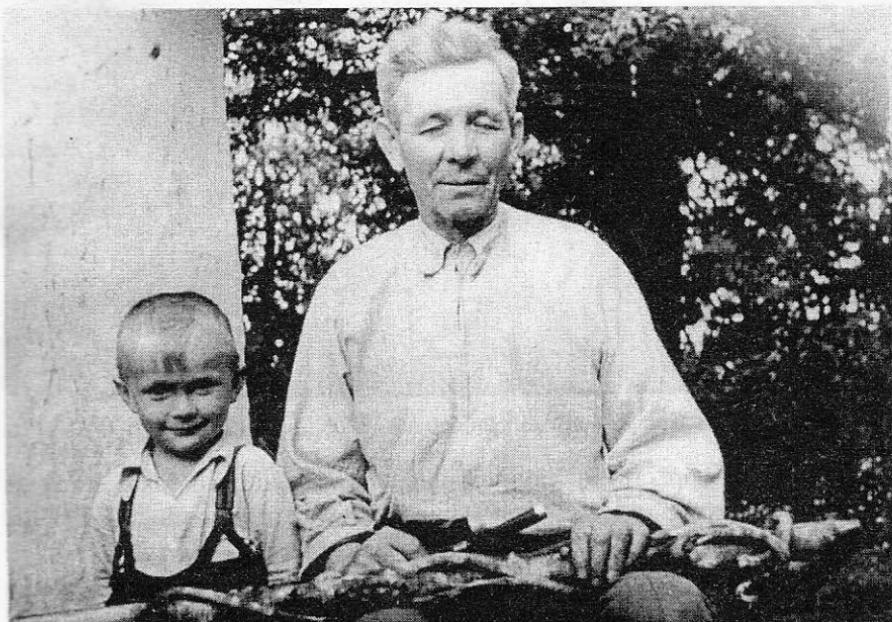
— А оці роботи вирізував твій батько?

— Ні. Я сам....

Незнайомий ще пан з великою цікавістю почав розглядати худенського хлопчина, його вироби. А був це директор музею Володимир Паньків.

— Скажи, сину, — сказав по хвилині зворушенним голосом, — у тебе неабиякий талант і я радо допоможу тобі. Бери за роботи трохи грошей хоч віддав Андрієві значно більше, аніж той хотів отримати. Іди додому, зроби ще кілька робіт і принеси прямо до мене. Ми що-небудь придумаємо...

Наступного року при допомозі В. Паньківа Андрій Сухорський перехав на постійне місце проживання до Львова, Володимир Паньків

Петро Сухорський з внуком Богданом

дотримав слова. Він допоміг юному різьбяреві прописатися у Львові, допоміг оформитися працівником художньої артілі при фабриці ім. Лесі Українки. Тоді ще Андрій навіть не підозрював, що Володимир Паньків незабаром відкриє йому шлях до великого мистецтва.

У 1952 р. Володимир Паньків створив цех лемківської різьби, були затверджені взірці. Першими поступили до цеху брати — Василь та Іван Одрехівські, Кишак Іван з сином Василем з Балутянки, Андрій Сухорський і Петро Орисик з Вільки, Антін Фігель з с. Криниці). У 1953 р. відбулося

об'єднання цеху з художнім фондом, в якому вже працювали біля 20 різьбярів з Вільки та Балутянки.

Помітний прогрес на мистецькій ниві А. Сухорського наступив у другій половині 40-х рр. Крім традиційних орлів і гірських тварин, під впливом творчості М. Орисика, почав створювати побутові сцени з життя лемківських селян у формі малих скульптур.

А. Сухорський. Мені тринадцяти минало. Дерево. 1951

У 1948–49 рр. створив скульптури «Ковалі», «Дід та собака», а також «Бідняк за плугом», «Повернення з війни», «Лемко несе дрова» (1949). Ці роботи були свідченням дальшого зросту таланту молодого митеця.

Ранні його роботи були позитивно оцінені мистецтвознавцями і широким громадськістю. Вже тоді твори вражали глибиною психології персонажів.

Нову сторінку в творчості А. Сухорського принесла йому друга половина ХХ ст., коли різьбар відважився зображувати у своїх творах конкретні історичні особи. У 1951 р. створив велими вдалу групову скульптуру з юним Тарасом Шевченком «Мені тринадцяти минало» (1951). Цю композицію різьбар створив незабаром ще у кількох варіантах. 50-і рр. творчості А. Сухорського характеризуються дальшою кристалізацією його майстерності. Дальніго вдосконалення набуває тема важкого економічного життя лемківського селянина, митець створив новий

цикл побутових сцен, в яких досконаліше проглядається психологочний стан персонажів, відчуття в їх діях динаміки руху.

У 1954 р. створив другий варіант твору «Мені тринадцятий минало», а у 1957 році — третій більш досконалій варіант твору тієї ж назви з життя малого Тараса. Наступного року твір «Мені тринадцятий минало» експонувався у Болгарії. Твори А. Сухорського експонувалися на обласних, республіканських, союзних виставках, а також на виставці українського декоративного мистецтва у Франції. У 1958 р. А. Сухорський був прийнятий у Спілку художників України.

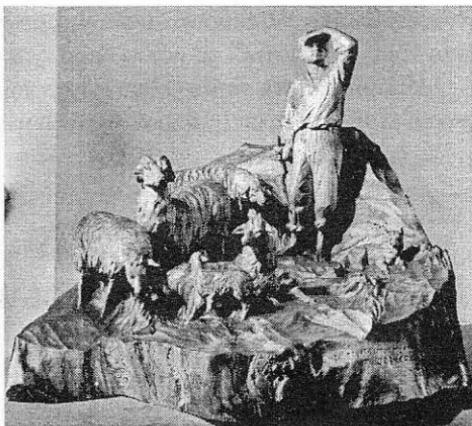
У кінці 50-х рр. митець створив ряд тематичних жанрів в яких змалював щоденне життя лемків. Серед його творів цікава скульптура «Розповідь про минуле». У творі втілена глибоко-психологічна картина: літній дідусь веде цікаву розповідь хлопчині і дівчинці, мабуть, внукам. Розважливій психіці дідуся протистоїть вразлива дитяча зацікавленість малих слухачів.

Свідченням творчого зросту митця є також твори того часу «Маті», «Гудул», «На свято», «Сопілкар», «Чабан з вівцями», «В найми до пана».

Помітне місце у творчості А. Сухорського займають твори на віяні літературною творчістю українських класиків Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка. Автор створив велику кількість образів до творів літературних класиків. Захоплюють такі твори як «Вовк-війт», «Лис Микита», «Бій півників», «Лисичка-сестричка» за творами Івана Франка, також «Добрий заробіток» і «Украдене щастя». За творами Лесі Українки створені: «Мавка», «Лісова пісня».

Деякі з цих творів, а також композиція «На панщину» експонувалися на ювілейній виставці до 100-ліття смерті Тараса Шевченка.

Справжнє багатство творів народного мистецтва А. Сухорський представив на Республіканській ювілейній виставці 1964 року до 150-ліття народження Тараса Шевченка. Це вельми вдале втілення у дереві літературних героїв та персонажів з творів Т. Шевченка, що стали цінними надбаннями у скарбниці української культури. Це «Кобзар», в образі якого

Мені 13-й минало, 1957 р.

об'єднує риси людяності, величі, рішучості співця народної долі. Повна рішучості у боротьбі за волю народу є скульптурна група «Гайдамаки».

Відповідають життєдіяльності конкретної епохи глибоко-мистецькі твори «Ой три шляхи широкій», «Наймичка», «Кобзар з поводиром». Усі

МУЗЕЙ ЕТНОГРАФІЇ ТА ХУДОЖНЬОГО ПРОМИСЛУ АН УРСР
ЛІВІВСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛКИ ХУДОЖНИКІВ УРСР

ВИСТАВНА ТВОРІВ А. П. СУХОРСЬКОГО

(СКУЛЬПТУРА)

Каталог виставки

роботи на тему творчості Шевченка, створені у 1963–1964 роках.

Заслуговує визнання і активна праця А. Сухорського в ділянці реклами-вання у 60-х рр. Лемківського народного різьбярства на різних художніх виставках в Україні та поза її межами. Після ювілейних Шевченківських виставок твори А. Сухорського експонувалися: у 1965 р. на

виставці українського де-

коративного мистецтва в Угорщині та м. Ташкенті;

у 1966 р. на Великій виставці в Монреалі і виставці українського декоративного мистецтва в Алма-Аті, на виставці «На варті миру» в Києві;

у 1967 р. А. Сухорський порадував громадськість новими цінними творами різьбярського мистецтва. Це скульптура «Мати», «Дід з внуком», «На заробітки», «На свято».

У 1969 р. брав участь у виставці до декади українського мистецтва і літератури в Хабаровську, Ще раніше (1968) на Великій виставці в Чехословаччині і на виставці народного українського мистецтва в Москві у 1970 р. на виставці у США, на Республіканській художній виставці в Києві.

Також брав активну участь у громадській роботі в Товаристві Художників і художньому комбінаті в спілці художників. Був з 1986 р. головою секції народного мистецтва.

Поруч з розробкою побутових літературних тем митець звернувся до анімалістичного жанру, в багатьох творах зобразив різnobарвний світ Карпат: орлів, козуль, диких кабанів, лисиць. Характерним свідченням цього є групи тварин і птахів, створені у мініатюрних фігурках «Лисиця», «Серни». Передаючи зовнішній вигляд і

поведінку звірів і птиць він зображував їх у динамічному русі, надаючи їм характерну «психологію».

У 70-х рр. наступає період творчої зрілості А. Сухорського. До цього часу його трактовано як митця, який творить на межі народного і професіонального мистецтва, то тепер стало очевидним, що його твори за своєю майстерністю словна наближаються до рівня професіональної станкової скульптури. Таким є «Господар Верховини», «Чабан з вівцями» (1972), «Дудар», «Лемківські музики», «Добрий заробіток» (1972), «Лісова пісня».

У характері персонажів митець знайшов нові риси психології, багатство духовного світу. Іх об'єднує міцне відчуття свободи, людська гордість, любов до рідного краю.

Складні образні проблеми розв'язує митець у групі творів, присвячених темі кохання, в яких можна оцінити уміння митця передати тонкі нюанси складних молодіжних почуттів, як стидливість, сумнівна нерішучість, настирливість парубка.

У творі «Ой під гаєм, гаєм» (1970) передав переживання дівчини навіяні піснею, мелодію якої хлопець відтворює на бандурі.

Двофігурна композиція «Зустріч» (1972) відображає сцену зустрічі парубка з дівчиною. Юнак грає на сопілці не відводячи допитливого погляду з дівчини, яка опустила очі додолу. Вдало доповнює картину пейзажне середовище: дерев'яна огорожа, висока трава під ногами закоханих, старий пень.

Варіантом «Зустрічі» є скульптурна композиція «Перше побачення» (1975).

В ній відтворена та ж ситуація і ті ж герої. Але зміст твору збагатився новими рисами: в поведінці юнака бачимо більше наполегливості, а в характері дівчини — стриманого опору.

Участь у художніх виставках на яких митець звітував про свою творчість перед громадськістю, мала для нього велике значення. Він зрозумів, що його праця потрібна народові. Це стало стимулом його нових творчих досягнень. Підсумовуючи, подаємо перелік основних художніх виставок 70-х років, на яких експонувалися твори А. Сухорського:

у 1971 р. — художня виставка в м. Ашхабаді;

у 1972 р. — виставка українського народного декоративного мистецтва в Монреалі, Республіканська художня виставка до ювілею Л. Українки в Києві, виставка декоративного мистецтва у Львові;

1973 р. — Республіканська художня виставка в Києві;

Андрій Сухорський готується до виставки фото 1982

1974 р. — виставка художників України в Москві;

1975 р. — обласна художня виставка у Львові;

1976 р. — виставка народного мистецтва в Мінську, Республіканська художня виставка в Києві;

1977 р. — художня виставка в м. Лос-Анджеles, США.

Після яскравого соціального образу твору «В панському лісі» (1975)

А. Сухорський здійснив успішну спробу створення узагальненого образу народного філософа — літньої людини, збагаченої життевим досвідом. Риси задуманого образу він вклав у характер персонажу з різних уявлюваних героїв твору: дідуся, волелюбного фольклорного козака Мамая, поважного селянина-лемка.

Натхненний однойменним віршем Т. Шевченка «Думка» різьбяр створив знайомий з дитинства образ пригніченого карпатського селянина, який змушений залишити рідну оселю і податися в широкий світ шукати кращої долі. Лице селянина вольове, без ознак безнадійності і відчаю.

Варті уваги ще такі твори А. Сухорського, виготовлені ним у 70-х рр. як «Марічка», (1977), «Дідо» (1977), «Урожай»; (1977).

Але чи не найбільше визнання заслуговують тонко виконані портрети класиків літератури Т. Шевченка (1980), Івана Франка (1980).

Пізніший «Тарас Шевченко» (1982) створений на весь зріст. Вдумливий, зосереджено вдивляється в далину неосяжного простору. Вітер уявно повіває поли його плаща.

Твори А. Сухорського 70-х рр. ХХ ст. дуже старанно опрацьовані. Він досконало оволодів високою культурою форми, тонкими засобами мистецтва різьби.

80-і рр. засвідчили подальший розвиток майстерності А. Сухорського. Свідченням невпинного творчого зростання фантазії і таланту різьбяра є дальнє вдосконалення творчості портретного жанру.

Автор завжди залишався на позиціях традиційної народної культури в якій типове домінує над індивідуальним. Але різьбяр не ігнорував будь-яку із характерних особливостей у творенні портрету. Він зумів гармонійно об'єднати індивідуальні риси персонажів з типовими рисами характеру людей даної епохи.

Заслужене визнання принесли митцеві також інші твори, з лемківської тематики, виконані на початку 80-х років як: «Лемко-вівчар», «Лемко в чугані», «Козак Мамай» (1982), «Довбуш» (1983), «Гопак» (1982) у цих творах як і в попередніх, автор відобразив усі форми щоденного життя лемків як у рідних горах, так і в Україні. Близько 90 творів виставив митець на персональній виставці 1982 року в музеї етнографії та художніх промислів АН УРСР у Львові, та на Республіканській художній виставці в Києві. 10 листопада 1984 р. А. Сухорському присвоєно почесне звання «Заслужений майстер народного мистецтва України».

Митцеві не давала спокою пам'ять про незабутню трагедію лемків у 1944–1946 роках, в результаті якої мешканців Карпат було виселено з рідного краю. У 1985 році 40-річчя депортациї лемків, А. Сухорський створив свою неповторну символічну, віртуозну багатофігурну композицію «Виселення лемків», 1945 р. Цьому творові передувала довга і терпелива творча праця. Необхідно було ще і ще відтворити у пам'яті картини розpacні селян, яких чекала довга і невідома дорога. Твір зберігається в музеї українського народного і декоративного мистецтва в Києві.

У 1987 р. А. Сухорський взяв участь у виставці українського декоративного мистецтва у Ленінграді, Новокузнецьку та в Польщі, а наступного року у республіканській виставці в Києві. 80-і рр. завершує творами «Обробка волокна» (1986 р.) та багатофігурною композицією «На ярмарок» (1987 р.).

90-і рр. позначилися значними змінами у житті суспільства. Наш народ дочекався розпаду комуністичного імперського режиму, та утворення вільної Української держави. Всі ці події вплинули на зміст і теми творів мистецтва.

А. Сухорський. Виселення лемків у 1945 р. Дерево, 1985. Львів

Характерною особливістю творчості в 90-х рр. є створення кількох варіантів Різдва Христового. Ця скульптурна група складається із святих Йосифа і Марії, новонародженого Ісуса, царів, пастишків, та інших фігурок.

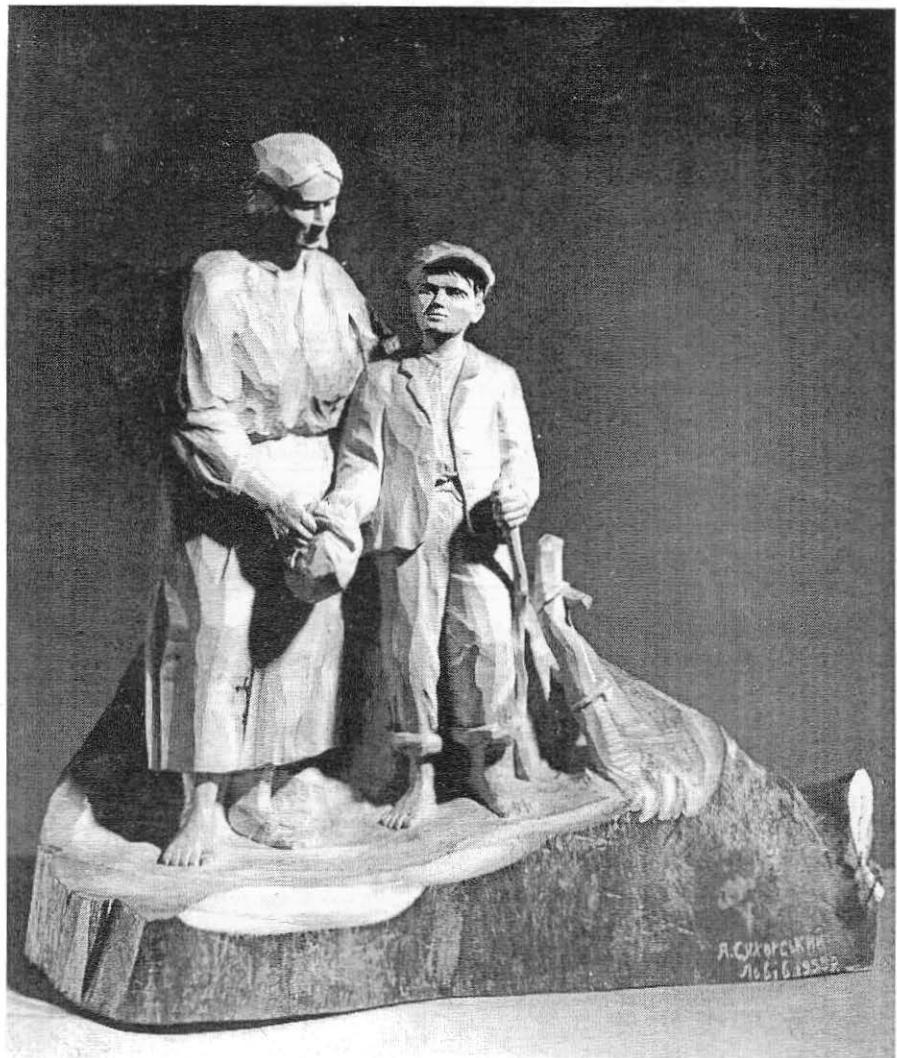
Поряд із творчою діяльністю Андрій Сухорський бере участь у громадсько-суспільній праці, зокрема у фундації дослідження Лемківщини. З 1991 р. тобто з самого початку створення ФДЛ обирається членом її правління. Митець брав участь у будівництві Лемківської церкви святих Володимира і Ольги, обраний заступником голови Церковного комітету, допомагав у створенні експозиції Музею історії і культури лемків.

Багато зусиль Андрій Сухорський вкладав у виховання синів, прививаючи їм любов до рідного краю, народу та мистецтва. Син Богдан вирішив поруч з батьком вдосконалювати свою майстерність у народному різьбярстві, а сини Володимир і Андрій, після закінчення Львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва, стали скульпторами-професіоналами. Сам А. Сухорський навчав таємниць різьблення молодших братів Степана (1937–1991) та Івана (нар. 1943), які працювали в Художньому комбінаті.

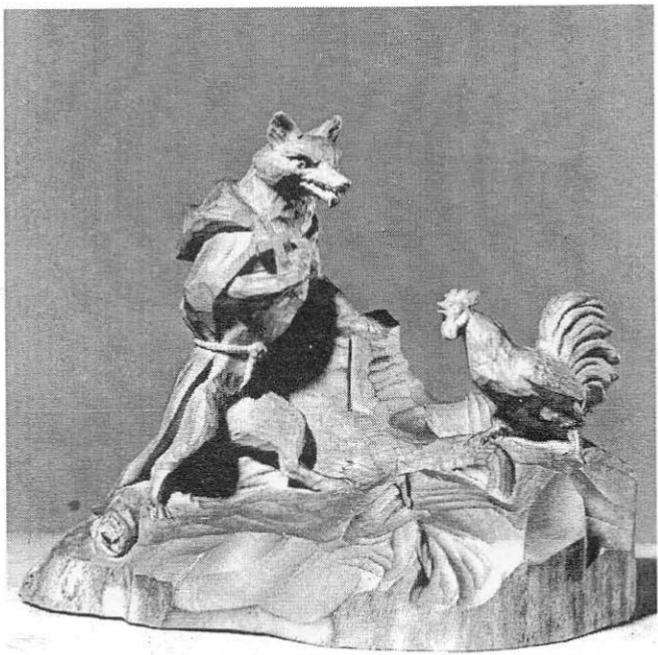
**Перелік робіт А. Сухорського,
які зберігаються в Україні та за її межами**

Назва музею	Назва твору
1. Меморіальний музей Лесі Українки	«І виріс я на чужині», 1961
2. Музей — Харків	«Мені тринадцятий минало», 1995
3. Звенигородський музей	«Жінка збирає масло», 1948, «Напали собаки», 1948
4. Полтавський музей	«Два олені», 1959
5. Дублінський музей	«Пташниця», 1959
6. Запоріжський музей	«Доярка», «Козак Мамай», 1982
7. Криворізький музей	«Перше побачення»
8. Переяславський музей	«Повернення», «Різьбяр», 1975
9. Музей українського прикладного мистецтва, Київ	— 38 творів.
10. Музей етнографії і художнього промислу, Львів	— 21 твір.
11. Музей І. Франка, Львів	— 4 твори.
12. Музей народної архітектури і побуту, Львів	— 4 твори
13. Музей Революції, Москва	«Повернення з війни», 1949
14. Київ. Виставочний павільон	«Врожай», «Ланкова», «Гуцул», «Думка»
15. Музей українського мистецтва. Львів	«Буряководи»

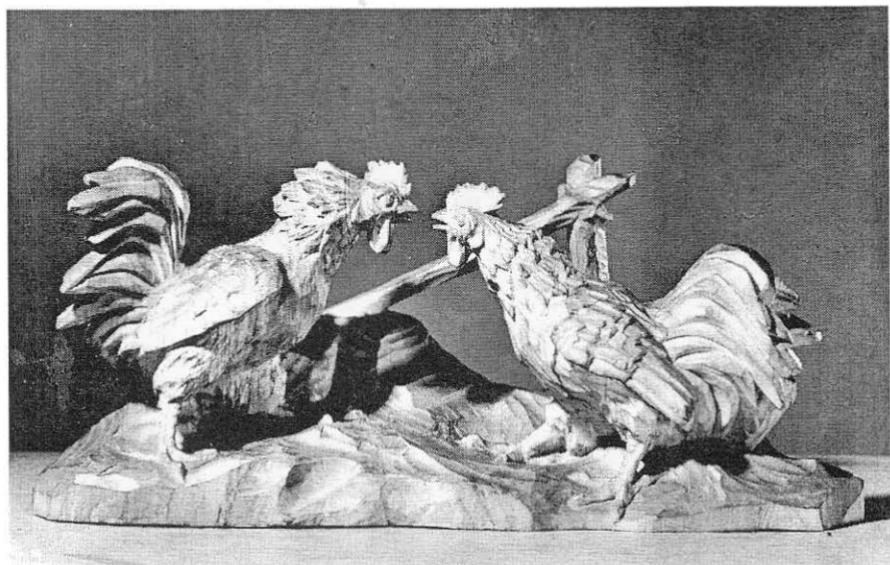
Всі твори закуплені Міністерством Культури для Музеїв.

«В найми до міста», 1959 р.

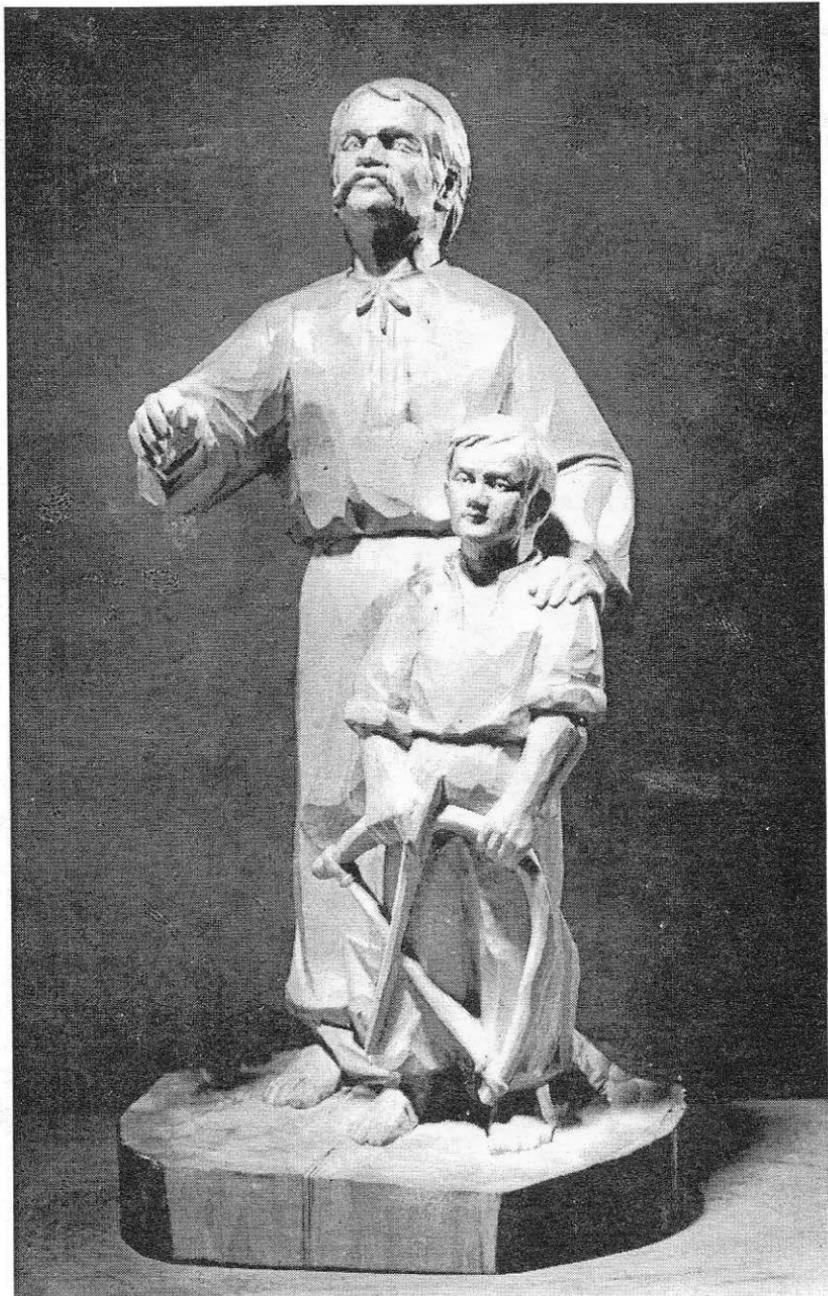
«Лисичка черничка», 1957 р.

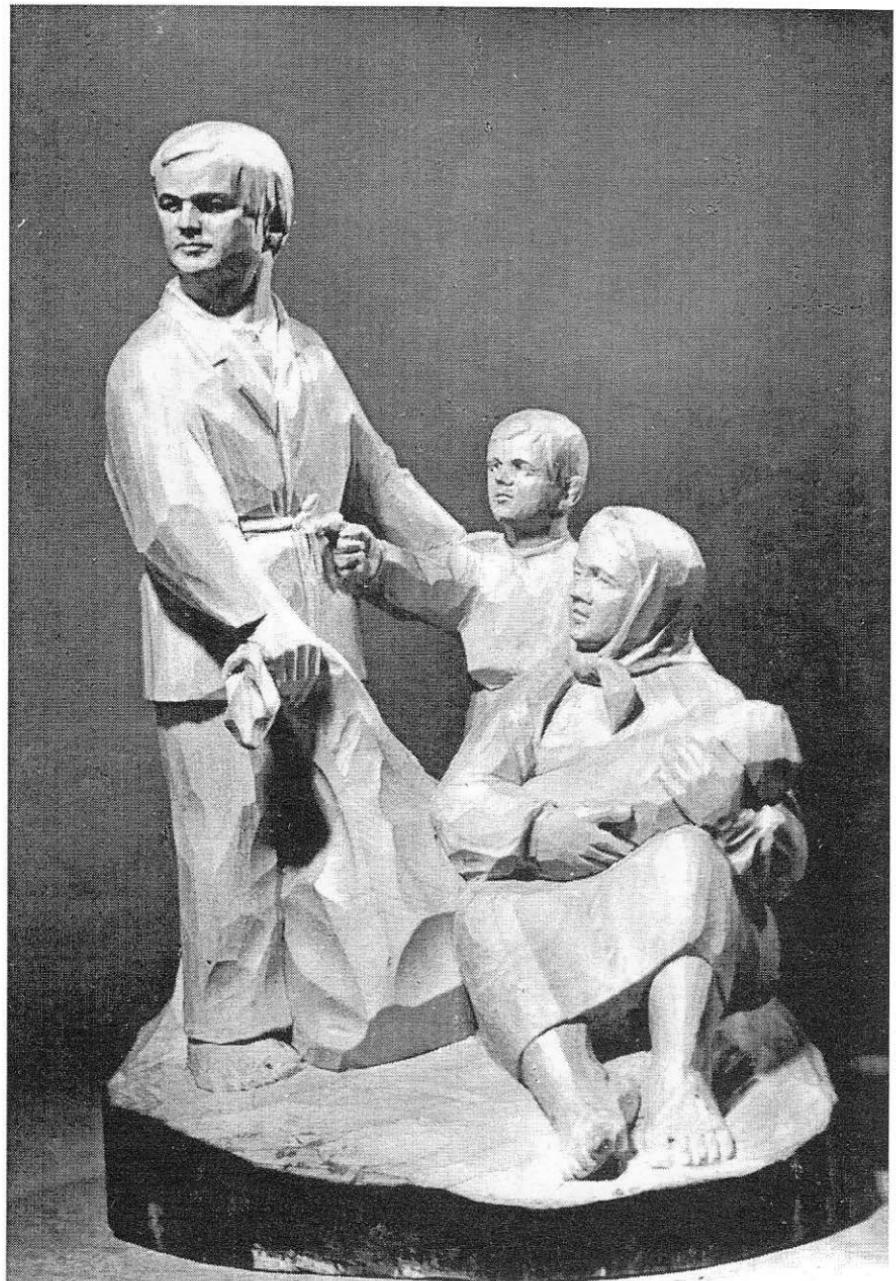
«Півники», 1959 р.

«Лисичка-сестричка», 1959 р.

«Дідусь і внук», 1967 р.

«На заробітки», 1967 р.

«Мати», 1967 р.

«На свято», 1972 р.

«Лемко-різьбяр», 1972 р.

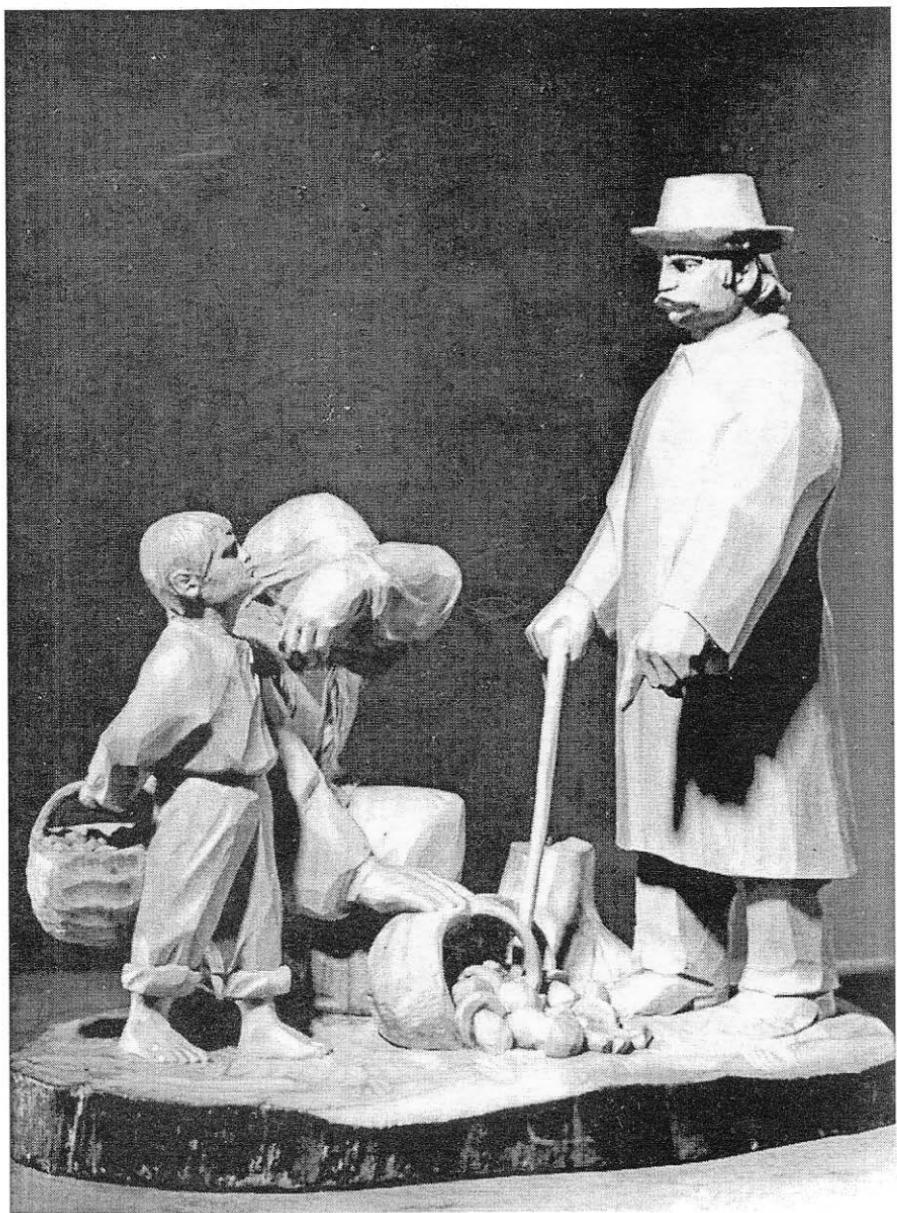
«Ой під гаєм ...», 1972 р.

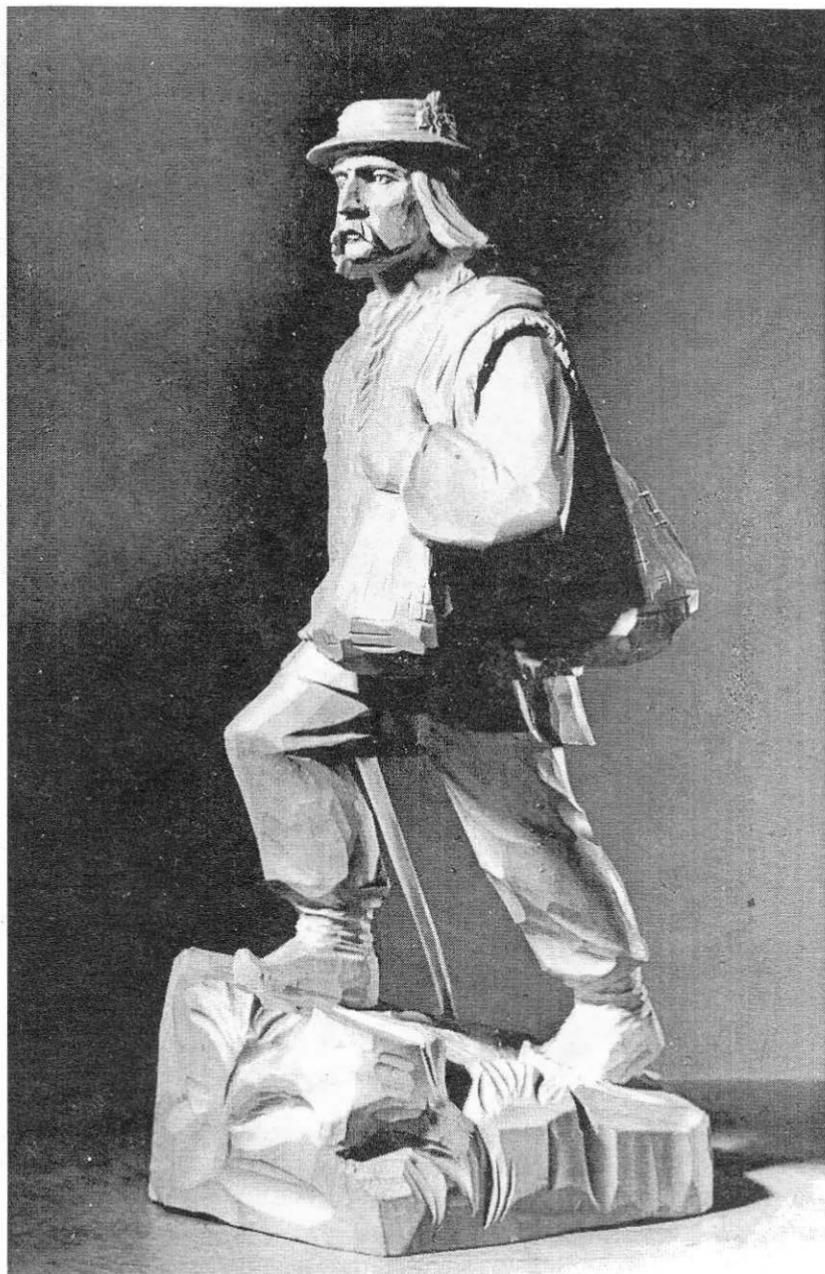
«Добрий заробіток», 1972 р.

«Зустріч», 1972 р.

«У панському лісі», 1975 р.

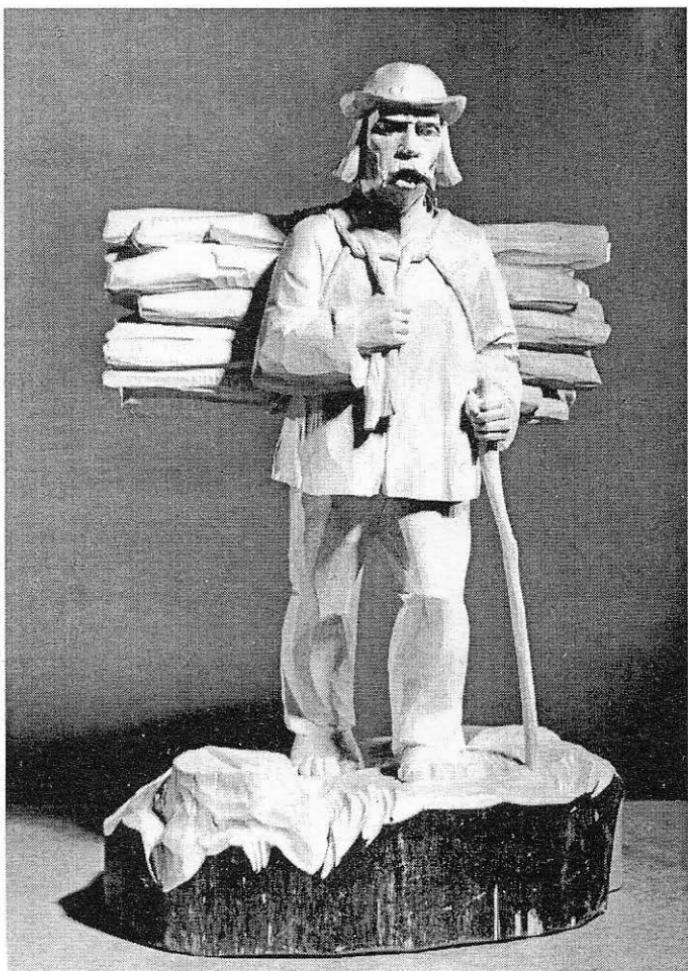
«Гуцул», 1977 р.

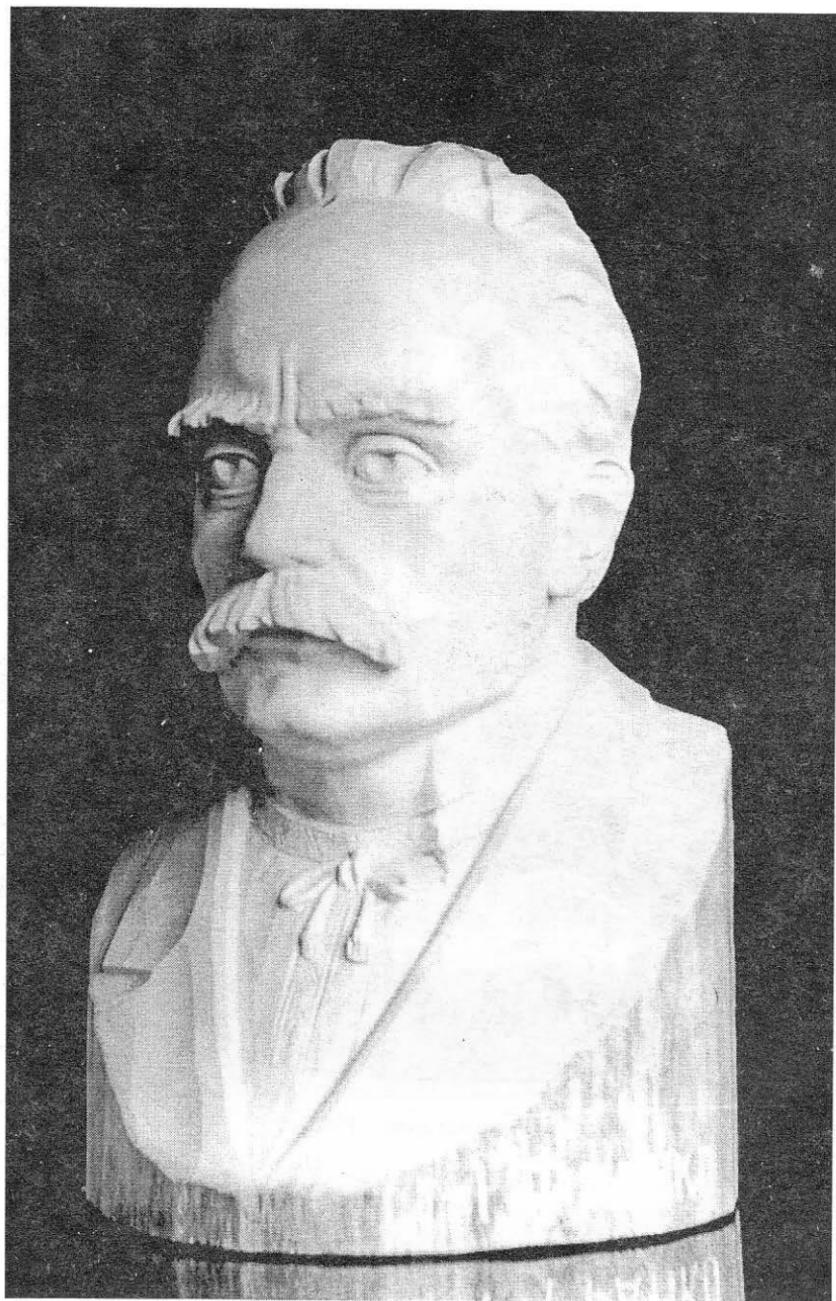
«Урожай», 1978 г.

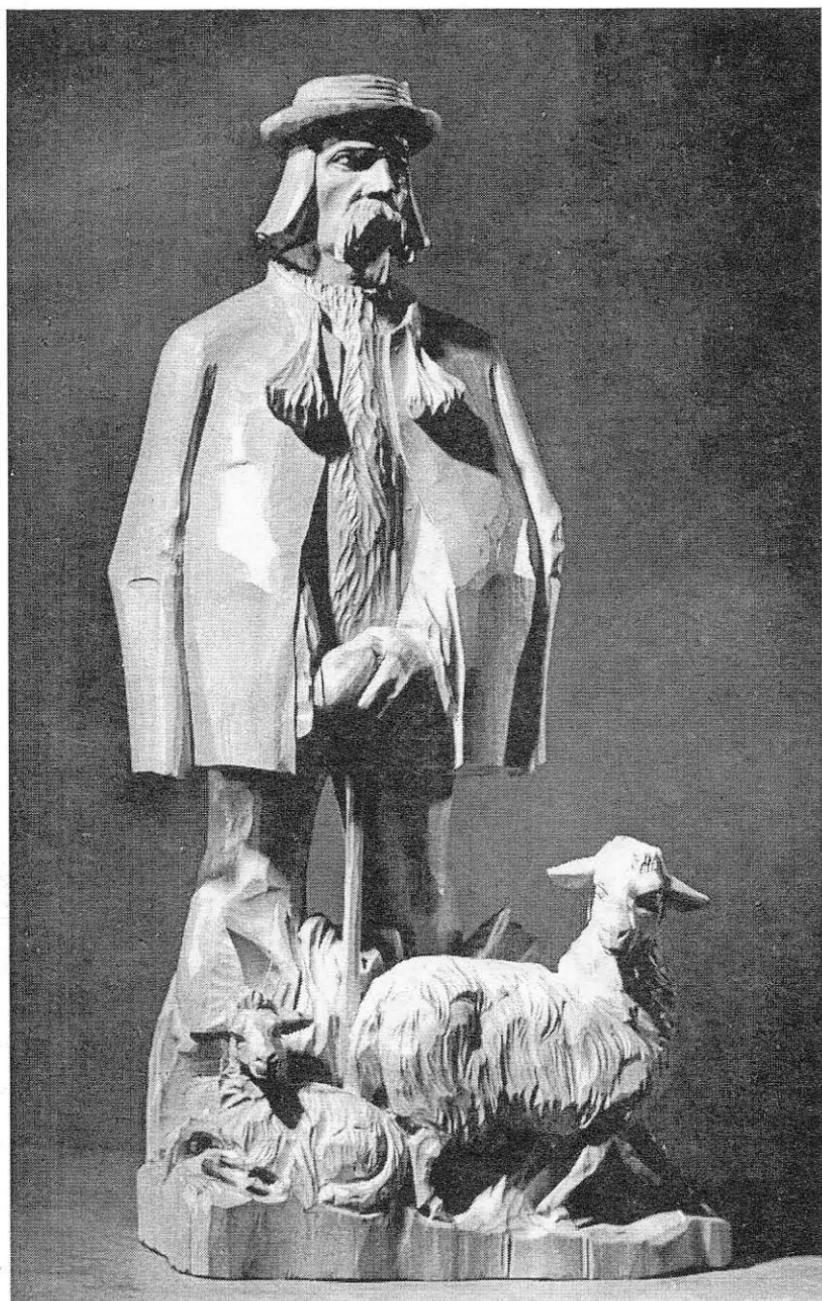
«Гудаки», 1979 р.

«Лемко несе дрова», 1980 р.

«Іван Франко», 1980 р.

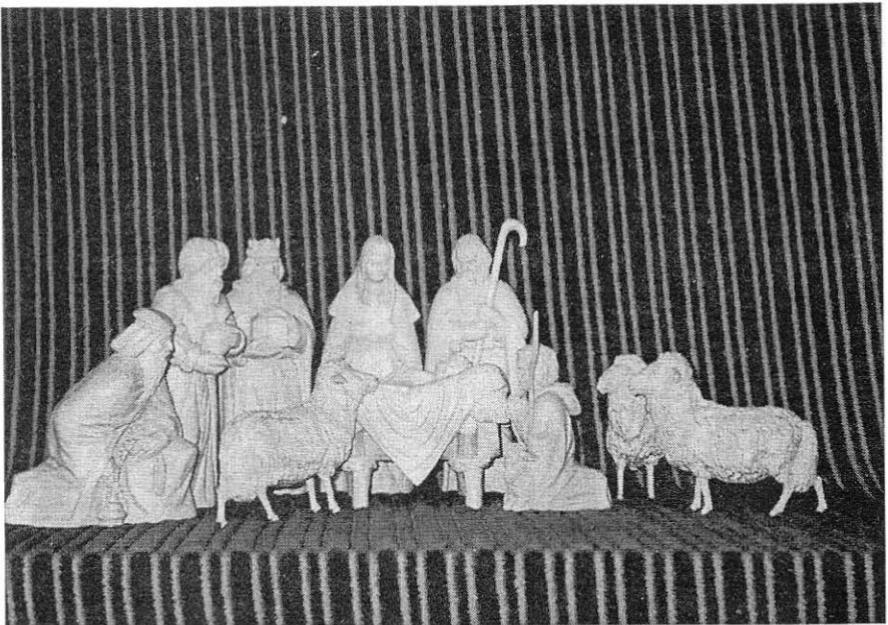
«Пастух», 1982 г.

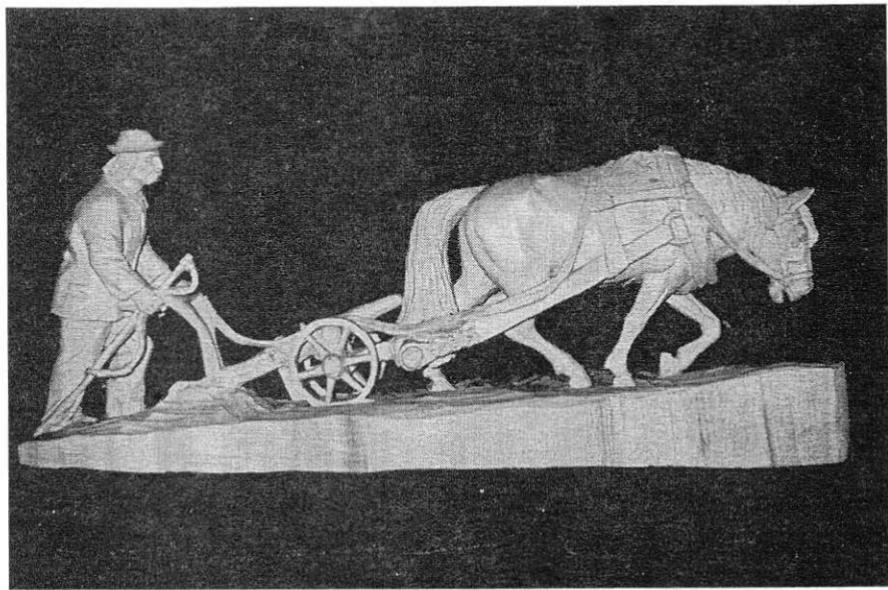
«Олекса Довбуш», 1983 р.

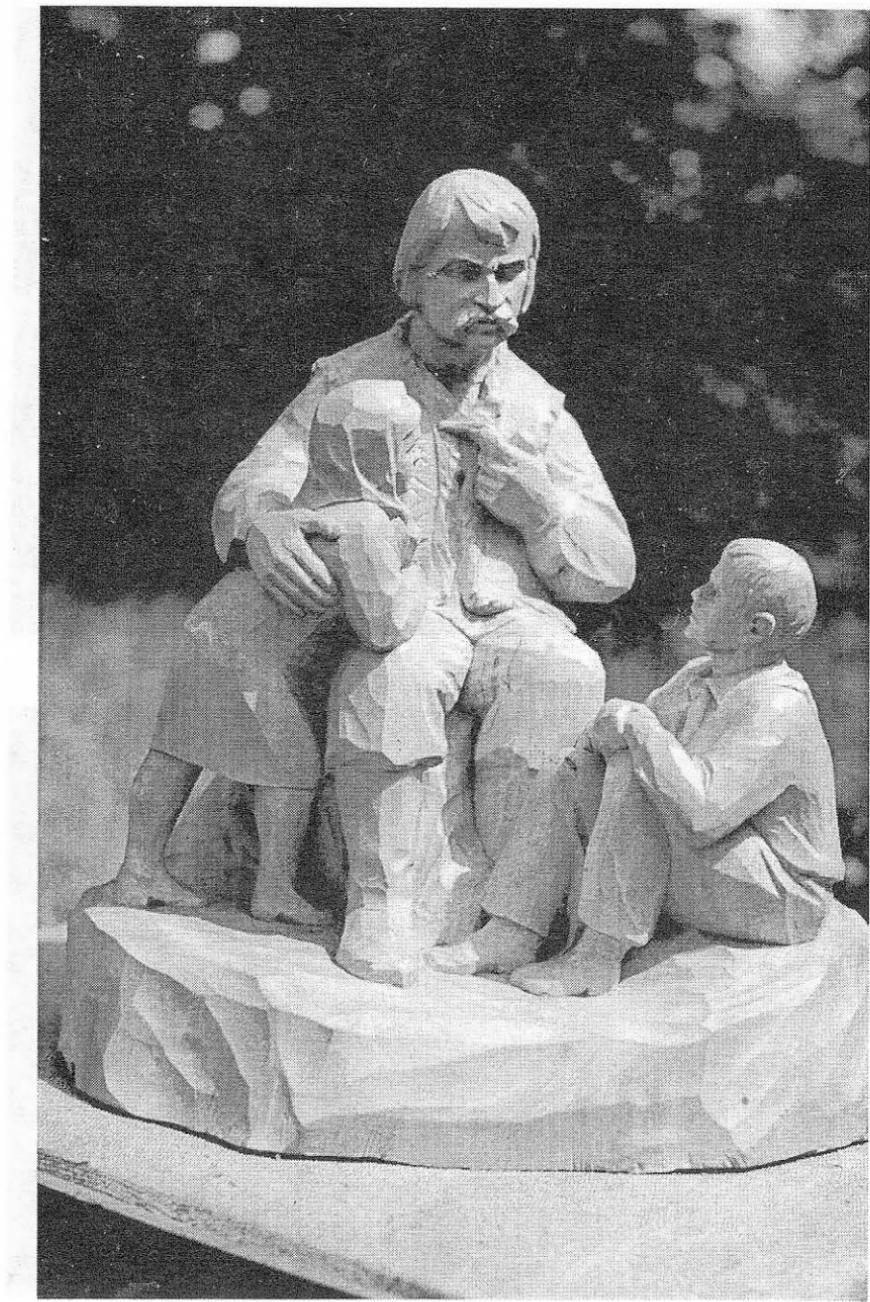
«Обробка волокна», 1986 р.

«Вереп», 1995 р.

«Лемко з плугом», 1998 р.

«Розповідь про минуле», 1938 р.

«Малий Тарас у дяка», 1964 р.

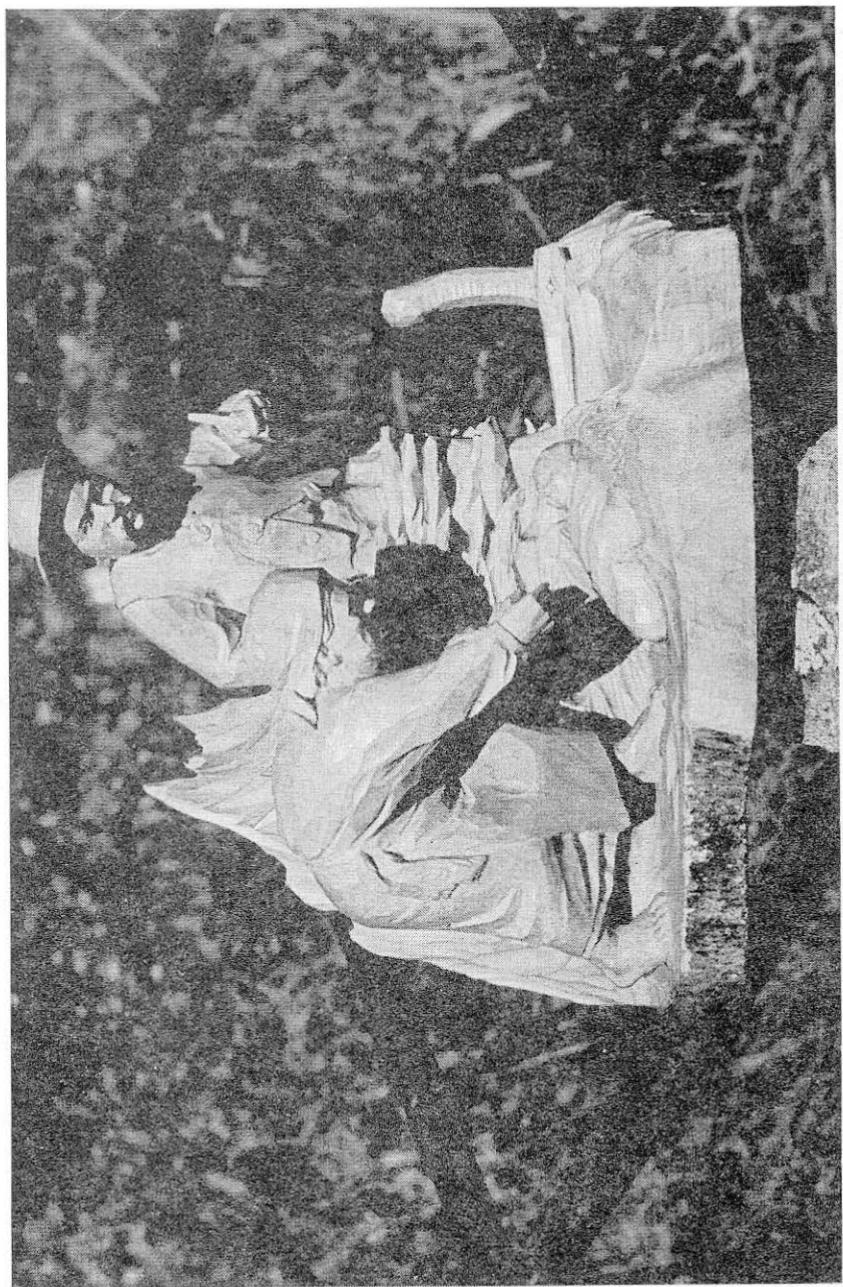
«Кобзар», 1964 р.

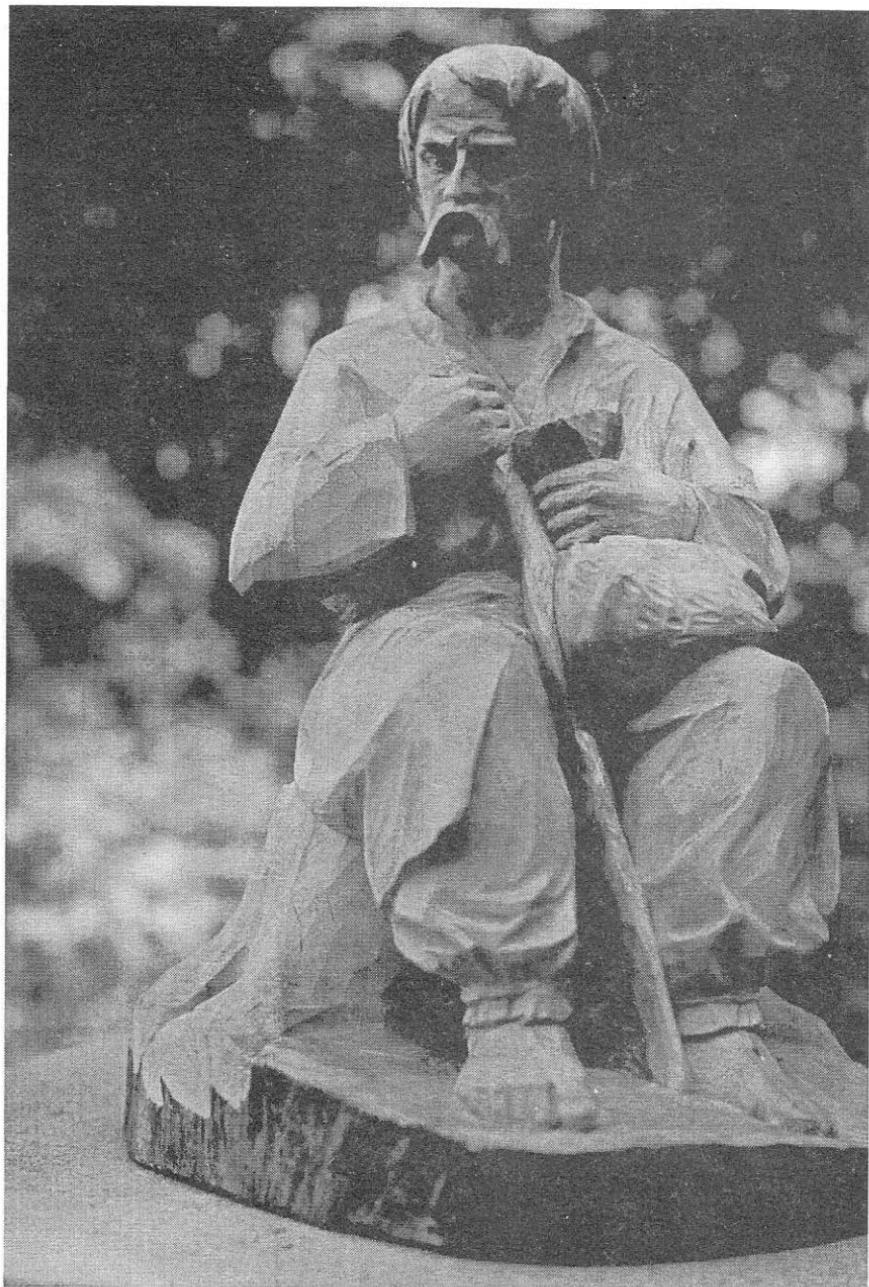
«Гайдамаки», 1964 р.

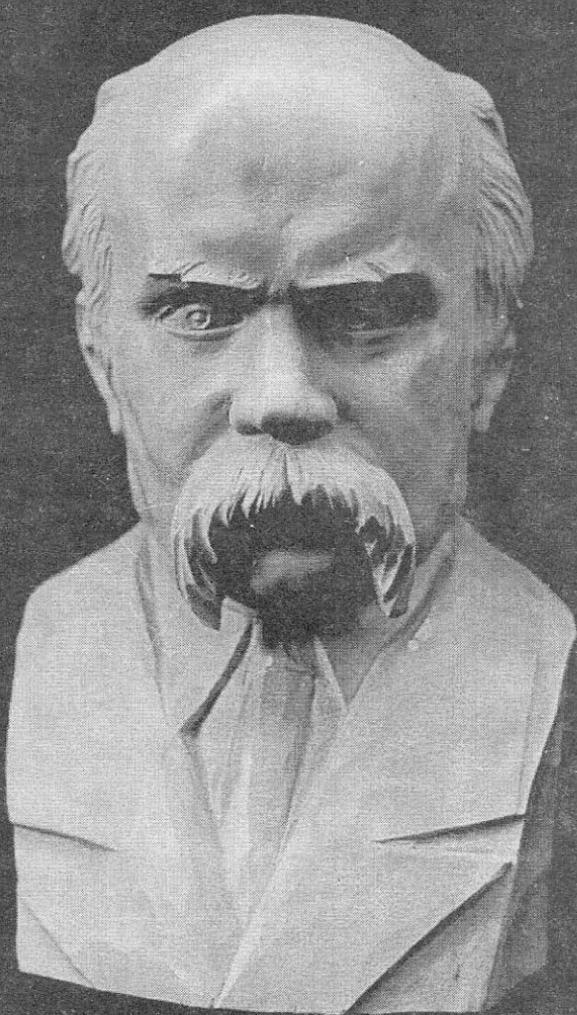
«Ой, три шляхи широкі...», 1964 р.

«Ганнибала», 1964 р.

«Дума», 1977 г.

«Тарас Шевченко», 1980 р.

«Козак на коні», 2000 р.

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК РІЗЬБЯРА БОГДАНА СУХОРСЬКОГО

В рядах творчої інтелігенції молодшого покоління одне з чільних місць зайняв різьбляр по дереву, син відомого митця-лемка Андрія Сухорського — Богдан Сухорський.

Народився 25 квітня 1955 року у Львові. Змалку намагався наслідувати талант батька і ще шестилітнім хлопчиною попробував тихцем обстругувати кусок дерева. Він ще мабуть не усвідомлював, що саме намагався „змайструвати”, але потяг до різьблення вже тоді у нього почав проявлятися.

Попробував тихцем вирізати щось подібне до птаха — вже в віці шести років, але перша спроба закінчилася плачевно. Покалічив долотцем руку. Переляканий, заплаканий побіг до матері. Мати перев'язала руку і саме тоді увійшов батько.

— Ах ти, гицлю, що ти накоїв. Більше не бери в руки різьбярського ножа і доліт. Підрости...

Кілька днів не брав ножа до рук. Але коли рука помітно загоїлася, наново взявся до «творчої праці», стругав десь у закутку, щоб ніхто не побачив. Але батько таки побачив.

— Ти чому не слухаєш що тобі наказано. Якщо вже не можеш жити без різьбярства, то гайдя з кута, біля вікна, вмощуйся добре і уважай, щоби знову не покалічився.

Богданко мигом опинився біля вікна і з новою енергією взявся за «роботу».

Вже через день показав батькові і матері свій «мистецький твір». Важко було твердiti, що це гірський орел.

Але батько уже помітив неабиякий талант малого Богдана.

— Ну це ще не те, що має бути, але успіх у тебе неабиякий, учись... — заключив задоволений. Так досвідчений у різьбярстві батько уперше відкрив Богданкові «зелене світло» до мистецтва. Вже через десятки років Богдан шкодував, що не зберіг цього першого дитячого творіння, як пам'ятку. Навчаючись у середній школі, під впливом батька постійно вдосконалював свою майстерність, захоплювався індивідуальними особливостями майстерства інших талановитих різьбларів з Лемківщини, зокрема його цікавила

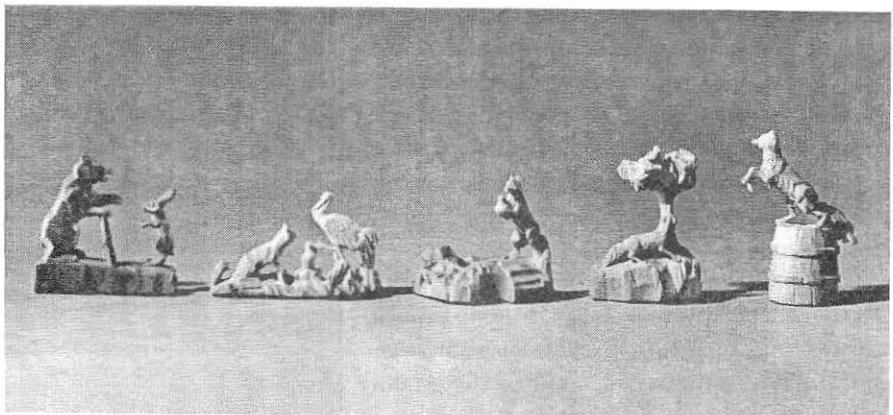

Богдан Сухорський

індивідуальна риса творчості Олекси Стецяка. Вивчав творчість сина славного Лемківського різьбяра Михайла Орисика — Степана, Данила Долинського, Василя Шпака.

Після закінчення школи поступив на роботу на Львівський художньо-виробничий комбінат у цех НДПМ (різьби). Але сам процес різьблення і творчого вдосконалення продовжував при батькові.

Вже у ранньому віці позначився в Богдана індивідуальний підхід до форми, змісту і техніки виконання творів різьбярського мистецтва. Він не лише засвоїв кращі риси у творчості батька та інших різьбярів-лемків, але й створив власний стиль у народному різьбярстві, віддавши надалі перевагу творінню малих форм станкової скульптури.

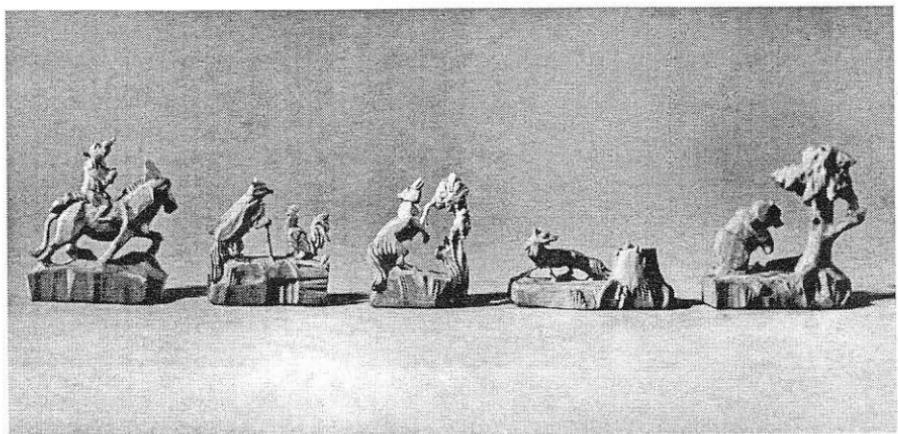

«Заєць і ведмідь», «Лисичка і журавель», «Лисичка-кума», «Лис і дрозд», «Фарбований лис»

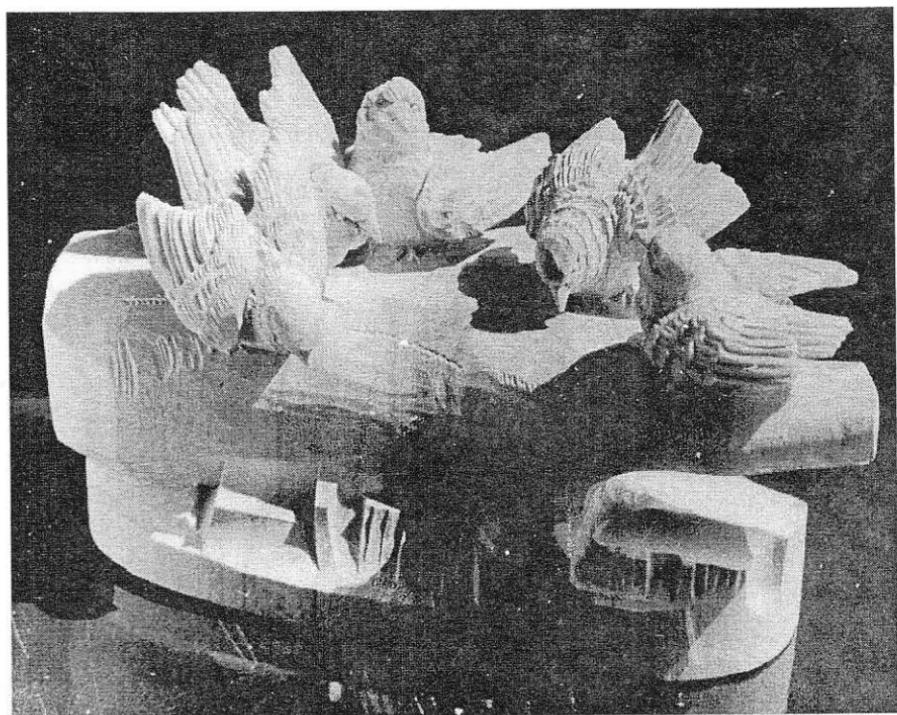
Ранніми його творами є різноманітні групові композиції, в яких головним персонажем виступає горський орел: орел і лисиця, орел зі щукою, орел і заєць. Почав різьбити також інших представників тваринного світу: коней, зубрів, кабанів, оленів, вовків, різних птахів з їх психологічними особливостями.

Великим досягненням цього різьбяра є створення ним різних композицій з життя тваринного світу за творами-казками Івана Франка «Лис Микита»: «Вовк — вйтот», «Лисичка-сестричка», «Три міхи хитроців», «Лисичка та Рак», «Кролик та Ведмідь». З казок І. Франка «Заєць і Ведмідь», «Лисичка і журавель», «Лисичка і півник», «Лис і Дрозд», «Фарбований лис».

Дирекція Львівського меморіального музею Івана Франка закупила серію творів Б. Сухорського — ілюстрацій до казок українського літературного класика.

«Вовк — війтом», «Лисичка — сестричка», «Три міхи хитроців», «Лисичка і рак», «Королик і Ведмідь»

«Горобці». Весна прийшла

«Пегас», 1985 р.

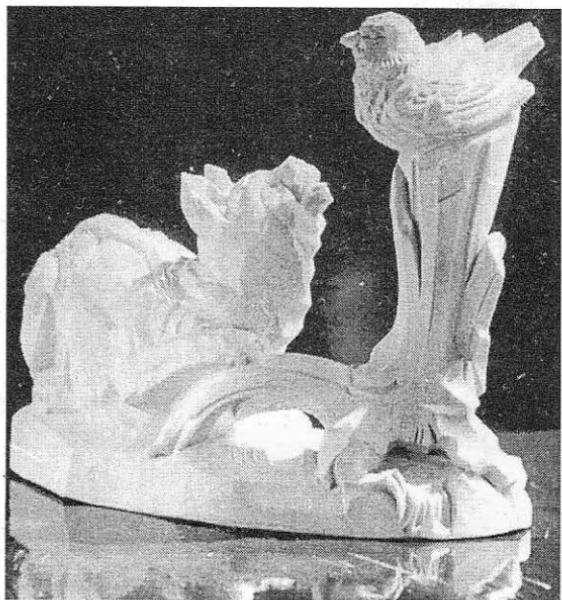
«Перебендя», «Ісус Христос» (1989 р.), «Марія», «Молитва».

90-і рр. принесли приплів нового натхнення у творчості Богдана Сухорського. Проголошено створення вільної, самостійної держави України, з руїн більшовицько-комуністичного терору піднялася Українська Греко-Католицька церква. Митець не міг обійти своєю увагою проблеми церкви і віри. Саме тому присвятив він поважну колекцію своїх творів церковно-християнській тематиці. Це у першу чергу «Апостол Андрій», «Ісус Христос: Мир даю Вам», «Марія» (1995), «Ісус Христос: Нове життя даю Вам» (1996). Цікава алегорична композиція «Те, що уверху, те і внизу» (1998), «Ісус» (1990), «Молитва звернення до Бога» (1994), «Марія» (1994), «Бог це любов», «Ісус-учитель».

Б. Сухорський брав участь у численних обласних і республіканських художніх виставках в Україні, а також у виставках поза її межами.

Свідченням дальшого зросту майстерності різьбяра стали твори 80-х рр. В його мистецькому доробку з'являються твори «Коник Горбуник» (1983), «Зубр» (1983), згадані твори експонувалися на республіканській виставці молодих митців у 1983 р. в Києві. Цікавими як композиційно так і пластично є вирішенні скульптури «Пегас» (1985), новий варіант «Горобців» (1985), «Сова».

В середині 80-х рр. митець пробує зображувати людей «Малий Тарасик»,

«Котик і горобчик»

Ряд творів того часу присвячено загально-сусільній та історичній тематиці, що свідчить про широкий і різноманітний засяг інтересів митця.

Поважною, вдало стилізованою композицією 2000 року є «Богородиця — покровителька України» (2000).

Свою майстерність постійно вдосконалює. Ряд творів присвячує лемківській тематиці, а також соціальній та історико-етнографічній тематиці.

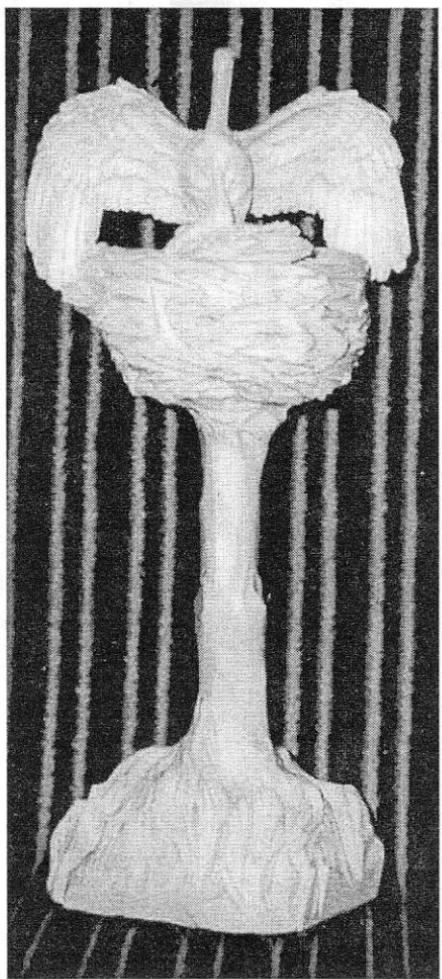
Багато робіт зберігаються в Німеччині в колекції Клауса Зіттермана. Це переважно фігурки тварин. Частина творів знаходиться в експозиції музеїв України.

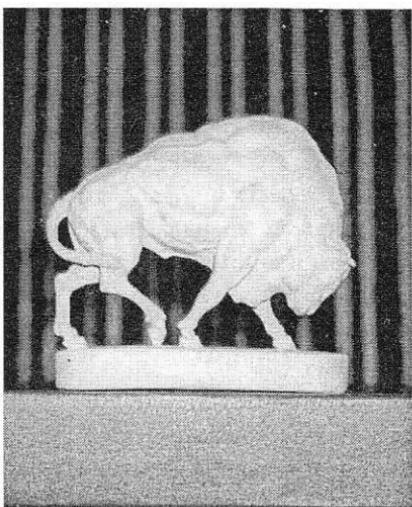
«Голуби», 1985 р.

«Покрова», «Вічна ідилія», «Апостол Петро», «Немає на Землі нічого тайногого»

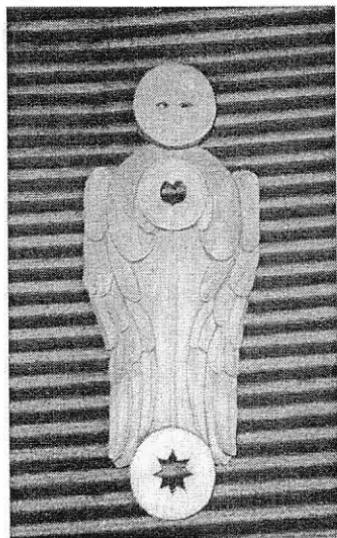
«Лелеки», 1980 р.

«Зубр», 1983 р.

«Іисус Христос», 1989 р.

«Те, що у верху, те і знизу», 1998 р.

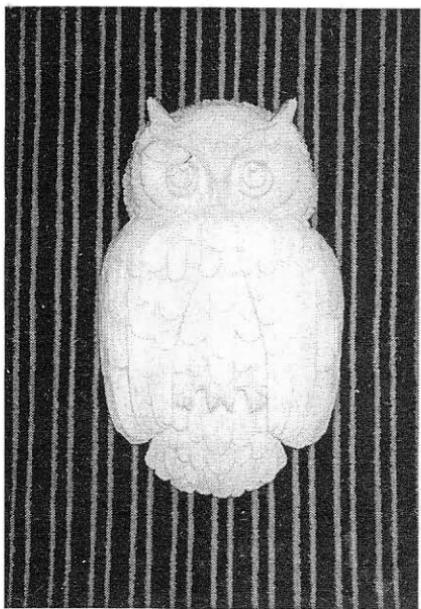
«Ісус — Нове життя даю Вам», 1996 р.

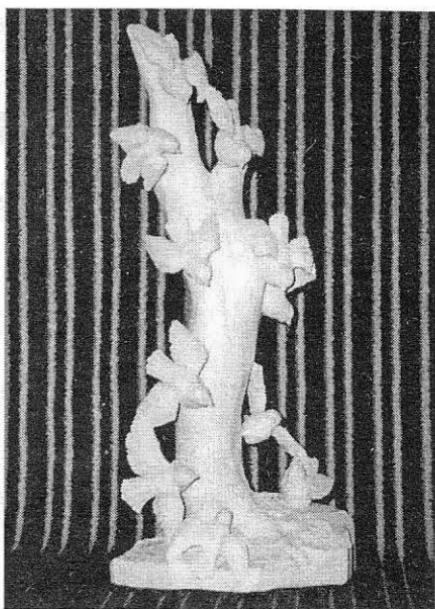
«Ворона», 1988 р.

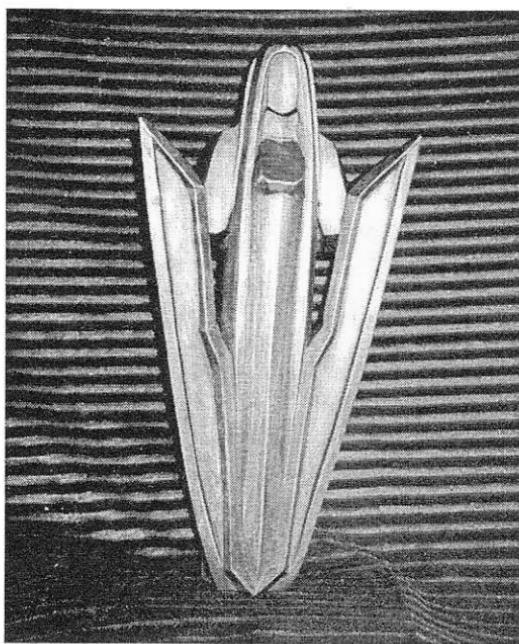
«Горобчик», 1988 р.

«Сова», 1990 р.

«Пташки», 1995 р.

«Богородиця — Покровителька України», 2000 р.

«Журавлик», 1990 р.

1988 р.

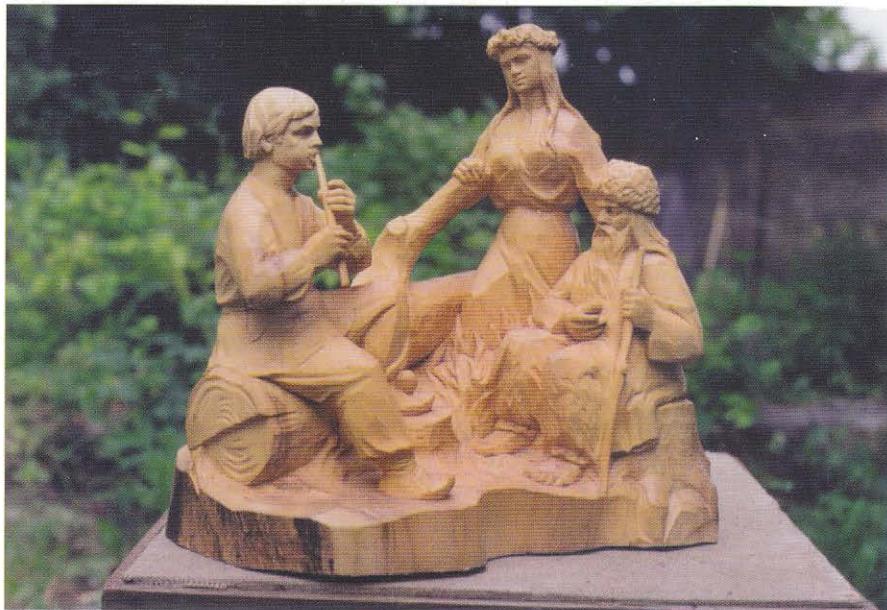
«Чапля», 1989 р.

«Виселення лемків у 1945», 1985 р.

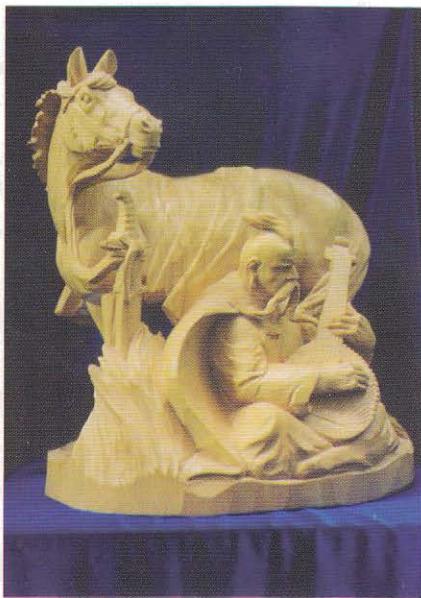
«На ярмарок», 1987 р.

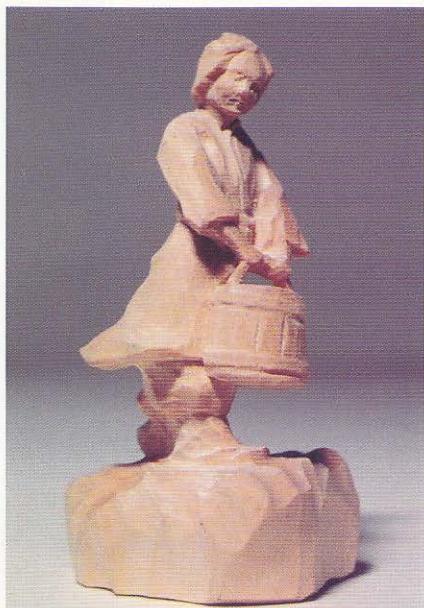
«Лісова пісня» (за Лесею Українкою)

«Кобзар з проводиром», 1964 р.

«Козак Мамай», 1982 р.

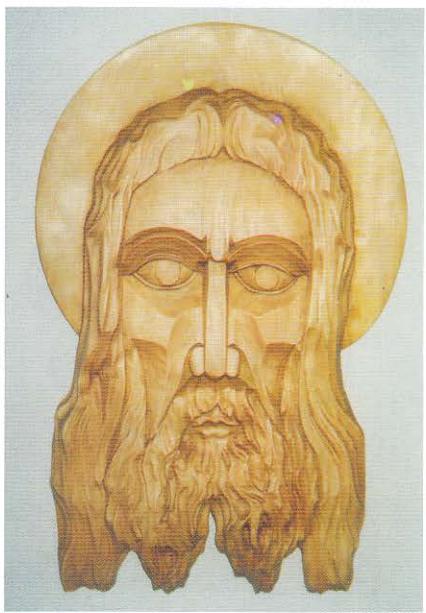
«Тарасик», 1988

«Орел», 1976

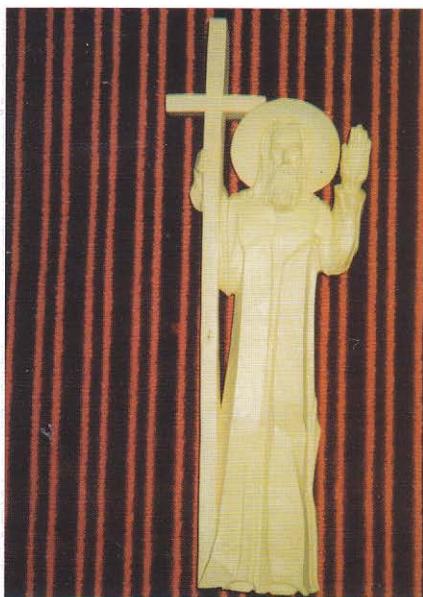
«Коник», 1989

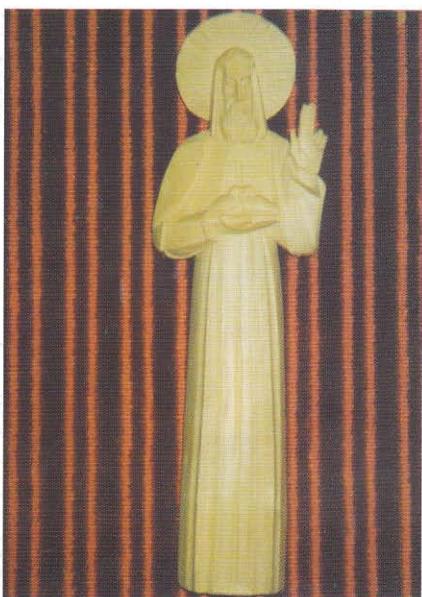
«Ісус», 1998

«Марія», 1995

«Апостол Андрій»

«Ісус — Мир даю Вам»

НА ВЕРШИНІ СКУЛЬПТУРНОГО МИСТЕЦТВА

Гордістю родини Сухорських — Ольги і Андрія є їхні молодші сини — Володимир і Андрій — скульптори-професіонали, майстри високого класу, провідні Українські митці.

Свій шлях починали також з різьби під керівництвом батька і за допомогою старшого брата Богдана. Але нестримний потяг до науки вирішив їхню долю. Обидва успішно закінчили Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва валися в ряди провідних українських митців-скульпторів.

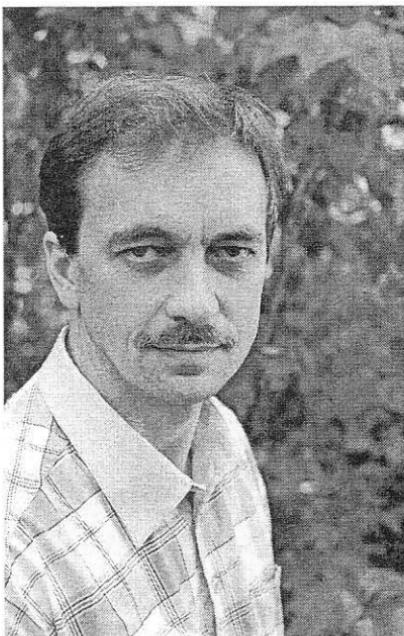
Володимир Сухорський. Народився 8 серпня 1957 р. у Львові. Одночасно із закінченням Львівської середньої школи № 63, закінчив дитячу художню школу при Спілці художників України. З 1974 до 1979 р. навчався у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва. Працює у Львівському художньо-виробничому комбінаті, а також творчо в галузі станкової та монументальної скульптури. У 1989 р. прийнятий членом Спілки Художників України.

У 80-х — на початку 90-х рр. виконав ряд високомистецьких творів як «Зоря надії», «Лев», «Лісоруби», «Козаки», «Гетьман», «Приборкання непокірного», «Невагомість» (всі з дерева), «Проблема людства» (латунь), «Портрет В. Паньківа» (мідь), «Розпук» (бронза), «Портрет брата» (гіпс) та ряд інших.

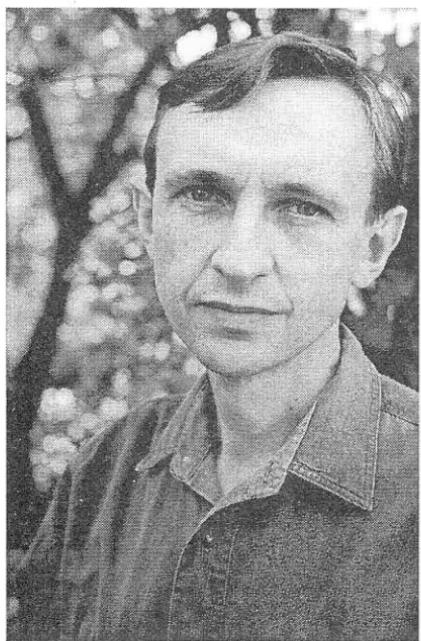
Творчі праці експонувалися на обласних, республіканських і зарубіжних виставках, в містах Львові, Києві, Харкові, Москві, Буенос-Айресі та ін. Ряд робіт закуплені Міністерством культури України для різних музеїв.

Брав участь у двох симпозіумах по скульптурі у м. Тростянець та м. Олесько, де виконав скульптури «Либідь» (дерево, дуб) та «Різдво» (камінь).

Андрій Сухорський — молодший. Народився 2 серпня 1960 р. у м. Львові. Під час навчання у Львівській середній школі № 63 закінчив також

Володимир Сухорський

Андрій Сухорський

Львівську дитячу художню школу при Спілці художників України. Після закінчення у 1982 р. Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва деякий час працював художником у цьому ж інституті. З 1985 р. працює художником Львівського художньо-виробничого комбінату. У 1989 р. прийнятий членом Спілки художників України.

Творчо почав працювати в галузі монументальної та станкової скульптури ще у студентські роки. У 1981 р. розробив проекти дерев'яних скульптур для «Стежки І. Франка» в с. Нагуевичі (тут народився поет). Виконав для «Стежки І. Франка» скульптуру «Коханої», створеної за мотивами віршів збірки «Зів'яле листя». Наступного року розробляв і

виконував у дереві скульптури звірів для дитячого майданчика «Франкова казка» в с. Нагуевичі. Робота була відзначена дипломом 3-го ступеня на Всесоюзному конкурсі студентських дипломних робіт в Академії мистецтв. У 1983 р. для парку І. Франка у Львові створив скульптуру «Лев».

У 80-х — на початку 90-х рр. створив ще ряд окремих скульптур: «Світанок. Син» (дерево), «Ранок. Дочка» (мармур), «Катерина» (мідь), «Антон» (Бронза), «Перше слово» (1986, гіпс), «Джерело» (1986, дерево), «Копернік» (1986, дерево), «Портрет архітектора Сердюка» (1986, бронза), «Зима» (1987, мармур), «Світанок» (1987, дерево).

Творчі праці експонувалися на виставках у багатьох містах: Львові, Києві, Тернополі, Ізмаїлі, Горлівці, Москві, Буенос-Айресі на обласних, республіканських, всесоюзних та зарубіжних виставках. Частина робіт закуплена Міністерством культури України, а також Спілкою художників, музеєм І. Франка у Львові та літературним музеєм в Одесі.

У вересні 2000 року відбувся конкурс на кращий ескізний проект художньо-меморіальної таблиці Народному артисту України, композитору І. Білозіру.

Із 12 проектних пропозицій більшість голосів здобув проект Андрія Сухорського.

14 січня 2002 р. у м. Львові на будинку, що на вул. Фредра 4-а було відкрито художньо-меморіальну дошку пам'яті у вигляді скрипкового ключа — символа пісень, в центрі якого, портрет композитора І. Білозіра. На вершині ключа зірка, яка піднімається в небо, залишаючи земний світ. Шрифт на таблиці перегукується з нотами написаними на папері.

Окремі скульптурні роботи брати Сухорські (Володимир та Андрій) виконали спільно. Це багатофігурна композиція «Захар Беркут» (1986, дерево), сім монументальних рельєфів для Львівського СПТУ (1987, дерево—дуб), проект пам'ятника князю Данилові Галицькому (1981), проект пам'ятника Тарасові Шевченку у Львові (1988). На конкурсі відзначений 3-ю премією. (Перша та друга не присуджувалися). На республіканському конкурсі відзначений 2-ю премією (1989), а на заключному турі республіканського конкурсу (1990) проекту присуджена 1-а премія. Міська влада Львова замовила виконання цього пам'ятника — авторства братів Сухорських.

У 1991 р. митці стали переможцями конкурсу на проект пам'ятника Роксолані.

Скульптура Роксолані братів Сухорських — це поєднання двох начал. Тут постать геройні в повний ріст поділена на 2 частини: одна — Роксолана-султанша в турецькому одязі, друга — українка. Цій, «українській», частині на фоні «турецького» зрізу, позолоченого або відполірованого до дзеркальності, надано ефекту дзеркального відображення в другій частині постаті. Оптично Роксолана-українка, в своєму національному строї, начебто, виходить із постаті султанші. І в цьому оригінальність та історична глибинність пластичної метафори. В правій руці Роксолана-султанша тримає скручений пергамент (послання українцям), як свідчення високоосвіченої жінки, яка брала активну участь в політичному і культурному житті імперії. Вела добродійницьку діяльність.

В скульптурі Роксолані відчувається доля тисяч і мільйонів українців, насильно, вимушено, позбавлених своєї Батьківщини. Таке рішення образу якнайглибше розкриває цю складну особливість, історично суперечливої постаті, жінки-легенди. На жаль цей проект не був реалізований.

Чи не найважливішим досягненням у мистецтві 90-х рр. було створення братами Сухорськими пам'ятника Т. Шевченкові у Львові, відкритого у 1992 році.

Історія побудови пам'ятника Т. Шевченкові у м. Львові сягає ще XIX-го століття, однак в умовах чужих держав здійснити це не вдалося. Тільки у часи краху імперії волею народу відновлюється справа побудови пам'ятника.

Ідея пам'ятника виникла не відразу. Події, які відбувалися в Україні вплинули на вибір теми та образу. З площі, де стоїть пам'ятник розпочинався великий рух до національного відродження, тут виникає епіцентр громадсько-політичного життя міста і краю. Якраз тоді проводиться проектування пам'ятника, формується концепція. Зважаючи на історичне значення і політичну вагу майбутнього пам'ятника, враховуючи містобудівну і архітектурну ситуацію, і виникає її основна ідея пам'ятника.

Т. Шевченко, пророк і батько України, звертаючись до всіх поколінь, піднімає гігантську хвилю національного та духовного відродження воскреслої України, відкриваючи духовно-історичний набуток багатьох поколінь.

Пам'ятник являє собою багатоелементну композицію що складається: з гранітного трьох'ярусного постаменту, постаті Т. Шевченка, «хвилі», промодельованої фігурними рельєфами та рельєфного калинового свічника.

Постать Т. Шевченка стоїть на триметровій висоті відносно рівня площини, завершуючи гранітну дугу третього ярусу постаменту. Дуга постаменту символізує дорогу долі, по якій піднімається поет до вершини своєї творчості. На шляху, пройденому поетом, піднімається «хвиля національного відродження України». «Хвиля» являє собою двохсторонню рельєфну пластичну стелу. Вона піднята з глибин історії генієм, Т. Шевченком, висвітлює долю, тернистий шлях та хресну дорогу до незалежності Української держави.

Передня сторона «хвилі» відображає образ України, побачений через призму творчості Т. Шевченка, входячи в глибину історії, стверджує її вічність. Фігурні композиції на стелі-хвилі насычені образно символічним та історичним змістом. У нижній частині «хвилі» проявляється образ козака в кайданах, символ закованої волі, над яким стоять поневолювачі, загарбники, вороги України. Їхні постаті зображені спиною до глядача, чим підкреслено їх зверхнє відношення до Української нації. В центрі нижньої частини хвилі стоїть кобзар — символ співця історичної долі України, та постать жінки-матері. Над ними — дійство благословення юнака у захисники Бітчизни. В центральній частині «хвилі» зображена кінна постать гетьмана — провідника нації, державотворця. В образі гетьмана відображена конкретна історична особа Петра Конашевича Сагайдачного. З боків від гетьмана розміщено вічні теми: боротьба добра із злом, та оспівана в народних піснях і думах тема кохання. Хід історичних образів їхніх душ у вічність вінчає Оранта-Всеедина, матір Україна, що з давніх часів знаменує безсмертя Українського світу.

Вище під покровом Оранти, зображені портрети історичних постатей, духовних та державних діячів: гетьман І. Мазепа, митрополит П. Могила, гетьман Б. Хмельницький, Байда Вишневецький, Роксолана, королі Данило Галицький і Лев, князь Я. Мудрий, Княгиня Ольга, князі Володимир, Святослав, Ігор, Олег, а також Г. Сковорода, М. Шашкевич, І. Котляревський, І. Вишенський, М. Чурай, Нестор-літописець.

По краю «хвилі» над портретними зображеннями розміщені два архангели із сурмами, які сповіщають воскресіння України. Завершується стела-хвиля зображенням ангелів над ажурним ореолом німбу Матері Божої.

Друга сторона «хвилі» висвітлює Україну в пошевченківську епоху.

На фоні великого хреста, що несе Україна, зображення дитини символізує появу нової держави, яка постає перед світом, дивлячись у майбутнє. Ця сторона відображає лихоліття, що прокотилися через нашу країну, поневолення народу, з якого злі сили висмоктують його багатство, силу, по-хижакьки розриваючи Україну: мільйони українців насильно вивозилися з рідного краю. У верхній частині відображено портретні образи політичних, культурних і духовних діячів, що віддали всі свої сили і життя боротьбі за незалежну Українську державу: М. Грушевський, А. Шептицький, І. Франко, Л. Українка, М. Коцюбинський, О. Новаківський, В. Стефаник, С. Крушельницька, Ю. Федькович, Д. Яворницький, О. Довженко, М. Лисенко, О. Кандиба-Ольжич, С. Петлюра, Є. Коновалець, Т. Чупринка, С. Бандера, М. Михновський, А. Мельник, О. Теліга, А. Волошин, Я. Стецько, Д. Донцов, Кондратюк, Богдан-Ігор Антонич, Л. Курбас, С. Людкевич, Й. Сліпий, В. Стус, В. Симоненко, В. Іvasюк.

Завершується ця сторона «хвилі» великим всевидючим оком всесвіту:

«А ти, всевидяче око!
Чи ти дивилося звисока,
Як сорянами в кайданах гнали
В Сибір невільників святих...»

Шевченко «Юродивий», 1857 р.

Цей пам'ятник стверджує, що Тарас Шевченко — це не тільки наше минуле, а й наше сьогодні, наше майбутнє.

Доки нові покоління не зrozуміють нашої сумної історії, не розпитають, чиї ми діти, ким, і за що закуті, доти наше суспільство буде сліпим і глухим.

1992 року брати Сухорські увійшли в п'ятірку кращих авторів проекту пам'ятника до 100-річчя еміграції в Едмонтоні (Канада).

Конкурс на кращий ескізний проект пам'ятника М. Грушевському в м. Києві

В листопаді 1995 р. був проведений перший тур конкурсу, в якому проект братів Сухорських у співавторстві з скульптором Б. Романцем отримав друге місце. Перше місце в цьому турі не було присуджено.

В їхньому проекті, постать М. Грушевського уособлює образ першого президента, державного і громадського діяча, видатного українського історика

Постать М. Грушевського з проекту пам. М. Грушевському в м. Києві

фігура змієборця, перемагаючого змію. Куб, як найдосконаліша геометрична форма, символізує організованість, міцність, стійкість. Грані куба несуть образно-symbolічне навантаження, яке сприяє глибинному розкриттю даної теми. Змієборець — образ благородного лицаря, з давніх давен вважається захисником від злих, підступних сил. Він

в один з верховних моментів нашого національного буття — проголошення універсалу перед народним зібранням. Значущість ролі першого президента підкреслюється двома скульптурними групами, що символізують запровадження в Київській Русі християнства і добу гетьманства, який вперше поєднав княжий і козацький періоди в історії України.

Юрій Змієборець — пам'ятник правоохоронцям, що загинули при виконанні службових обов'язків.

Наступним досягненням братів Сухорських став пам'ятник Юрію Змієборцю. Журі конкурсу, в травні 1997 р., що проводився в 2 етапи серед 12 проектів визнало найкращим ескізний проект скульпторів Володимира та Андрія Сухорських. У своєму проекті, автори, засобами монументальної скульптури розкрили ідею боротьби світлих сил добра із злом.

Композиція пам'ятника являє собою масивний гранітний куб, на вершині якого розміщена кінна

Вище під покровом Оранти, зображені портрети історичних постатей, духовних та державних діячів: гетьман І. Мазепа, митрополит П. Могила, гетьман Б. Хмельницький, Байда Вишневецький, Роксолана, королі Данило Галицький і Лев, князь Я. Мудрий, Княгиня Ольга, князі Володимир, Святослав, Ігор, Олег, а також Г. Сковорода, М. Шашкевич, І. Котляревський, І. Вишенський, М. Чурай, Нестор-літописець.

По краю «хвилі» над портретними зображеннями розміщені два архангели із сурмами, які сповіщають воскресіння України. Завершується стела-хвиля зображенням ангелів над ажурним ореолом німбу Матері Божої.

Друга сторона «хвилі» висвітлює Україну в пошевченківську епоху.

На фоні великого хреста, що несе Україна, зображення дитини символізує появу нової держави, яка постає перед світом, дивлячись у майбутнє. Ця сторона відображає лихоліття, що прокотилися через нашу країну, поневолення народу, з якого злі сили висмоктують його багатство, силу, по-хижацьки розриваючи Україну: мільйони українців насильно вивозилися з рідного краю. У верхній частині відображено портретні образи політичних, культурних і духовних діячів, що віддали всі свої сили і життя боротьбі за незалежну Українську державу: М. Грушевський, А. Шептицький, І. Франко, Л. Українка, М. Коцюбинський, О. Новаківський, В. Стефаник, С. Крушельницька, Ю. Федькович, Д. Яворницький, О. Довженко, М. Лисенко, О. Кандиба-Ольжич, С. Петлюра, Є. Коновалець, Т. Чупринка, С. Бандера, М. Михновський, А. Мельник, О. Теліга, А. Волошин, Я. Стецько, Д. Донцов, Кондратюк, Богдан-Ігор Антонич, Л. Курбас, С. Людкевич, І. Сліпий, В. Стус, В. Симоненко, В. Івасюк.

Завершується ця сторона «хвилі» великим всевидючим оком всесвіту:

«*А ти, всевидяще око!
Чи ти дивилося звисока,
Як сорянами в кайданах гнали
В Сибір невільників святих...*»

Шевченко «Юродивий», 1857 р.

Цей пам'ятник стверджує, що Тарас Шевченко — це не тільки наше минуле, а й наше сьогодні, наше майбутнє.

Доки нові покоління не зрозуміють нашої сумної історії, не розпитають, чиї ми діти, ким, і за що закуті, доти наше суспільство буде сліпим і глухим.

1992 року брати Сухорські увійшли в п'ятірку кращих авторів проекту пам'ятника до 100-річчя еміграції в Едмонтоні (Канада).

Конкурс на кращий ескізний проект пам'ятника М. Грушевському в м. Києві

В листопаді 1995 р. був проведений перший тур конкурсу, в якому проект братів Сухорських у співавторстві з скульптором Б. Романцем отримав друге місце. Перше місце в цьому турі не було присуджено.

В їхньому проекті, постати М. Грушевського уособлює образ першого президента, державного і громадського діяча, видатного українського історика

Постать М. Грушевського з проекту пам. М. Грушевському в м. Києві

фігура змієборця, перемагаючого змію. Куб, як найдосконаліша геометрична форма, символізує організованість, міцність, стійкість. Грані куба несуть образно-символічне навантаження, яке сприяє глибинному розкриттю даної теми. Змієборець — образ благородного лицаря, з давніх давен вважається захисником від злих, підступних сил. Він

в один з верховних моментів нашого національного буття — проголошення універсалу перед народним зібранням. Значущість ролі першого президента підкреслюється двома скульптурними групами, що символізують запровадження в Київській Русі християнства і добу гетьманства, який вперше поєднав княжий і козацький періоди в історії України.

Юрій Змієборець — пам'ятник правоохоронцям, що загинули при виконанні службових обов'язків.

Наступним досягненням братів Сухорських став пам'ятник Юрію Змієборцю. Журі конкурсу, в травні 1997 р., що проводився в 2 етапи серед 12 проектів визнало найкращим ескізний проект скульпторів Володимира та Андрія Сухорських. У своєму проекті, автори, засобами монументальної скульптури розкрили ідею боротьби світлих сил добра із злом.

Композиція пам'ятника являє собою масивний гранітний куб, на вершині якого розміщена кінна

зображеній на верхній грані куба, грані небезпеки, поборюючи зло в образі змії, яка знаходиться внизу на межі світла й тіні, наче виповзає з-під куба.

Композиція пам'ятника побудована на синтезі скульптури і архітектури, не тільки підсилює образ та широко охоплює масштабність даної теми, але й припідносить його до історичної значимості, святості та всенародної шані. Такий образ є близьким народові, який віками бачив благородних борців із злом, готових завжди у найважчих умовах, ризикуючи своїм життям, боротися із всякого роду злом.

Цей святий начебто зійшов з Святоюрської гори, аби зупинитися на площі, що носить ім'я чільного полководця Григоренка борця за волю України.

У 2001 р. на Всеукраїнському конкурсі на кращий проект пам'ятника С. Бандері у Львові братам Сухорським присуджено другу премію.

У 2003 р. Володимир та Андрій перемогли у конкурсі на кращий проект пам'ятника присвяченого 60-річчю депортaciї українців з Польщі в Україну. Пам'ятник планується встановити в одному зі скверів Тернополя.

В цьому році брати отримали третю премію за архітектурний проект на всеукраїнському конкурсі на кращий проект Меморіального комплексу пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій в м. Києві.

Брати Володимир і Андрій Сухорські перебувають у постійних пошуках нових форм у скульптурному мистецтві. Їхня майстерня — справжній «Музей» скульптур.

Таким чином здійснили ми на прикладі однієї родини Сухорських — незабутню екскурсію в світ мистецтва, від народної різьби по дереву Андрія Сухорського (батька) і до досконалого скульптурного мистецтва його синів Володимира і Андрія.

Немає сумніву, що скульптори Сухорські порадують наше суспільство ще не одним високохудожнім твором.

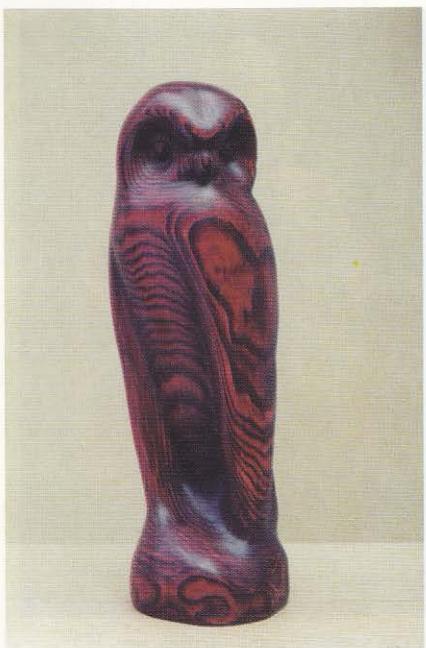
«Роксолана» (проект)

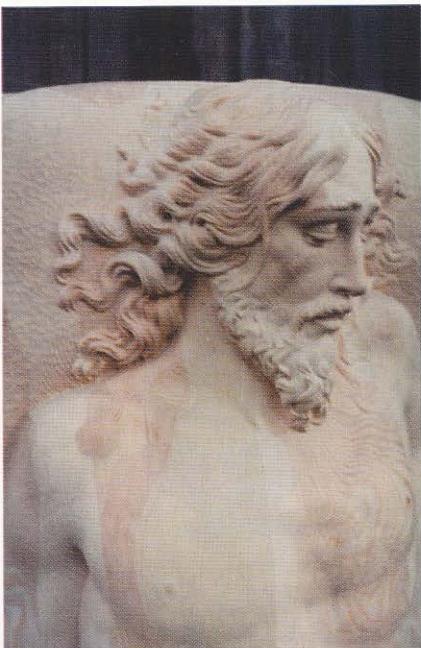
«Портрет В.М. Паньківа». Бронза

«Портрет архітектора Сердюка». Бронза

«Сова». Дерево

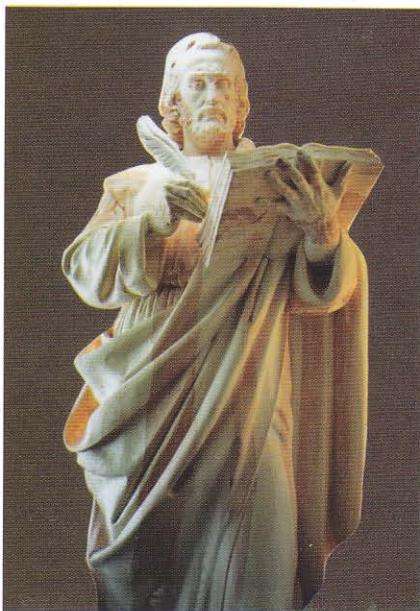
«Плащаниця», фрагмент скульптури. Дерево

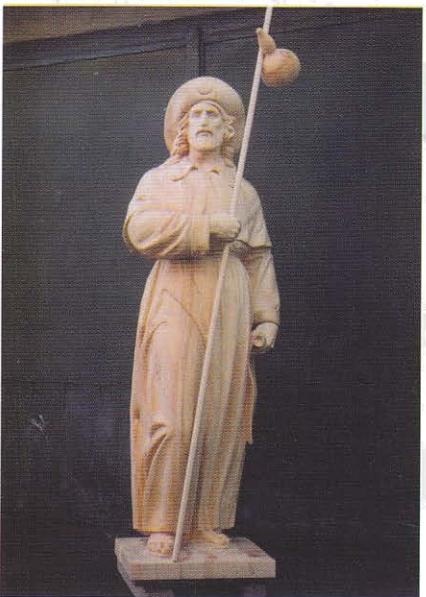
«Плащаниця». Дерево

«Проект пам'ятника Покрові» у м. Львові. Гіпс

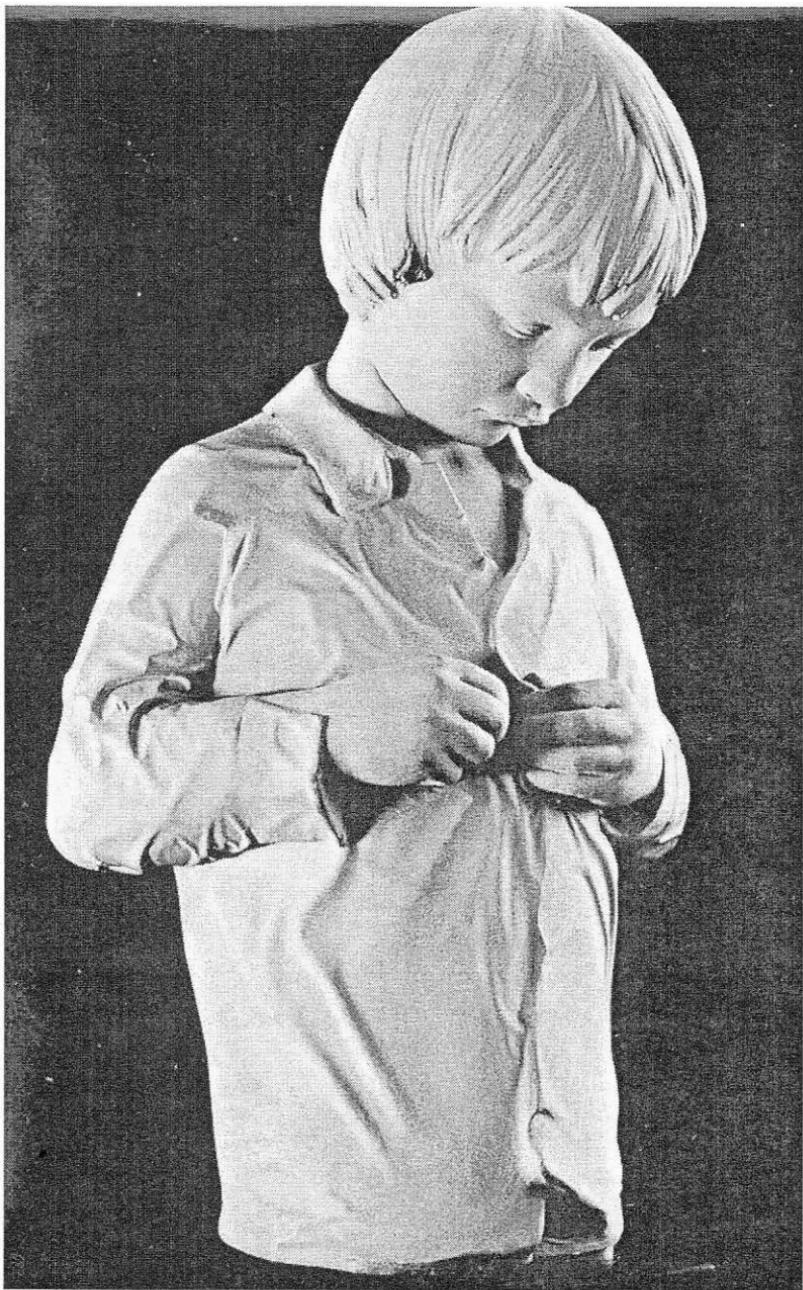
«Святий Марко». Дерево, вис. 175

«Св. Сант'яго». Дерево, вис. 165

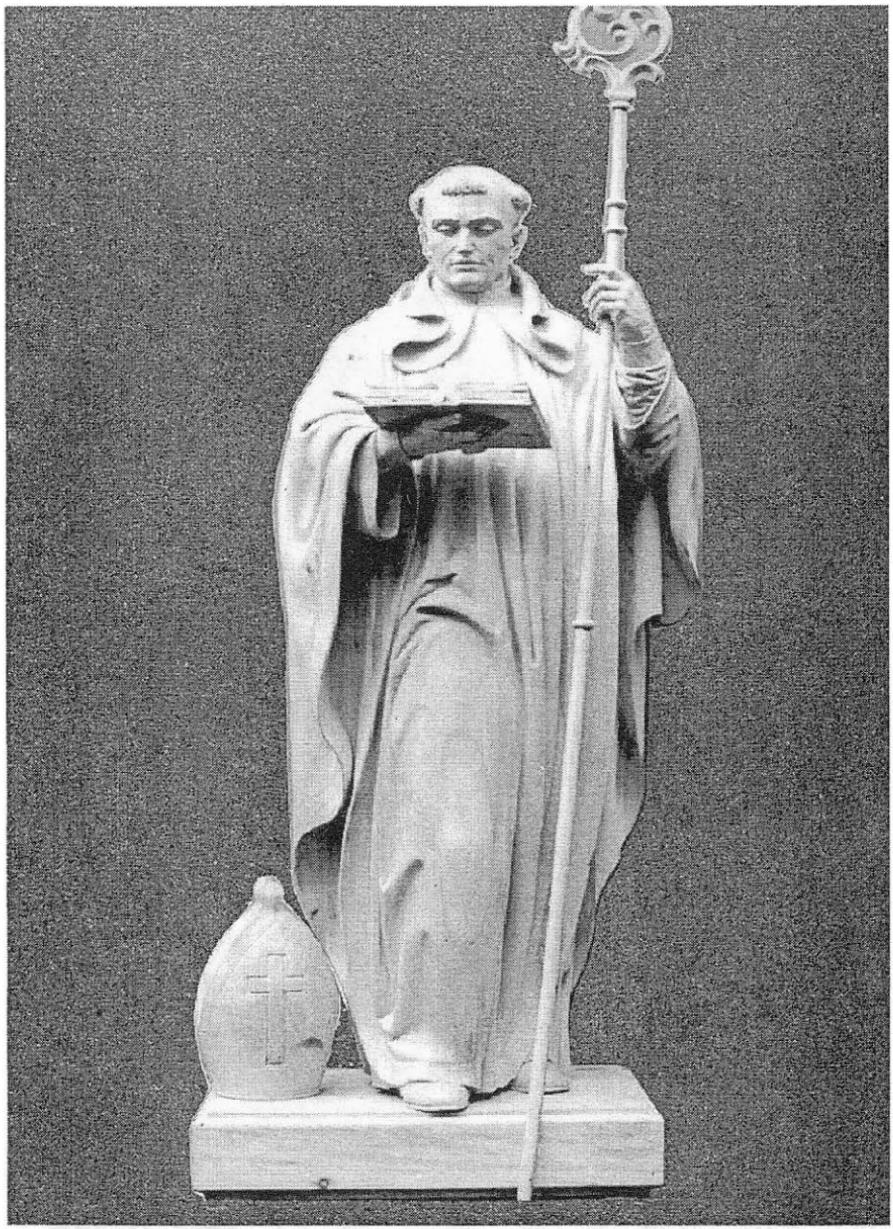
«Св. Лесмес», фрагмент скульптури. Дерево

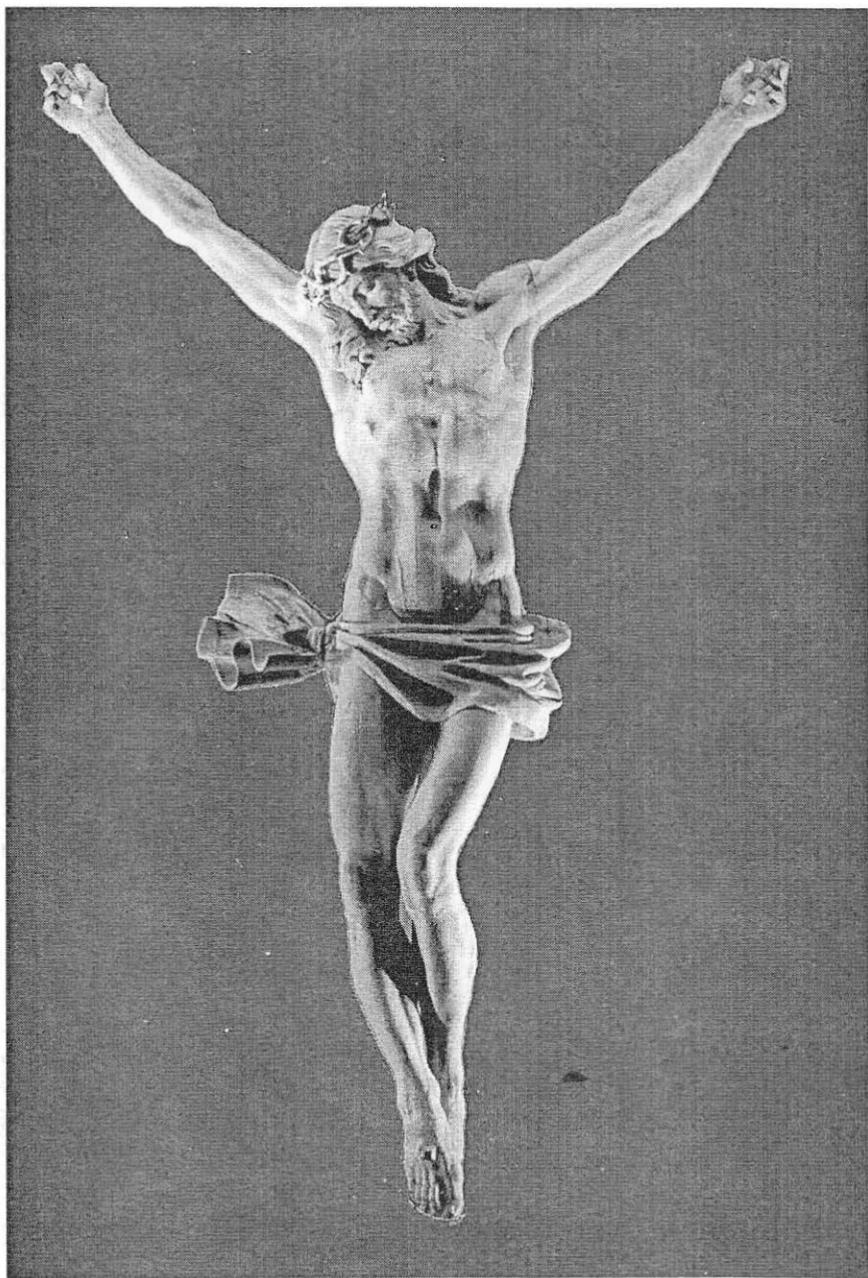
«Світанок. Син». Дерево

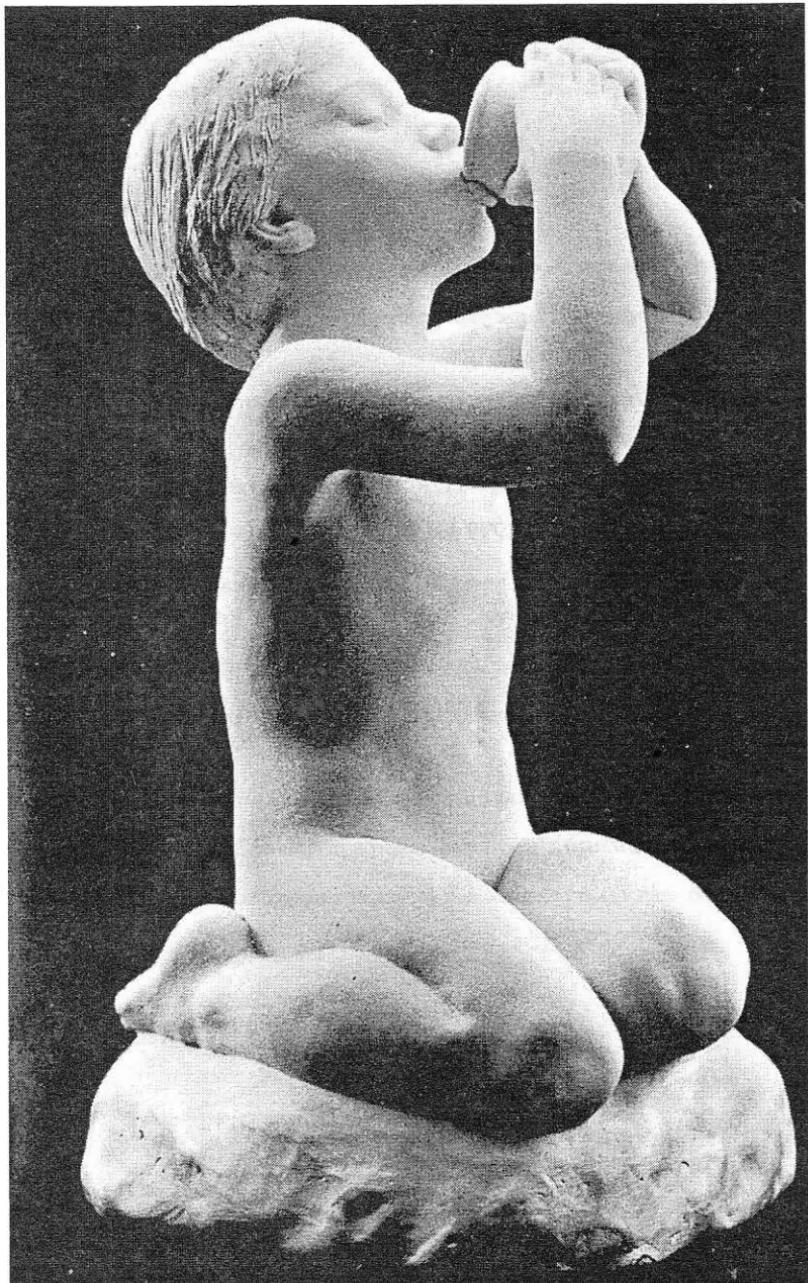
«Ранок. Дочка». Мармур

«Святий Лесмес». Дерево, вис. 170

«Розп'яття». Дерево, 235x154x60

«Спрага». Гіпс тонований

А. і В. Сухорські. Пам'ятник Т. Шевченкові у Львові

А. і В. Сухорські. Пам'ятник Юрію Змієборцю у Львові

Бібліографія

Будзан А. Різьба по дереву в західних областях України. Київ, 1960.

Бутник-Сіверський. Нарис українське радянське народне мистецтво 1941–1967. Київ, 1970.

Красовський Іван. Лемківський різьбяр А. Сухорський «Наше слово». (Варшава) 8.03.1959.

Творець чаюного світу мистецтва (До 70-ліття А. Сухорського).

«Лемківський календар» на 1999 рік.

Красовський Іван. Митець, в руках якого оживає дерево (до 70-ліття А. Сухорського) «За вільну Україну». Львів 20.08.1999.

До 75-ліття А. Сухорського «Лемківський календар» на 2004 р. Львів, 2003.

Krasowski Iwan. Lemkauskerezbiarstvo ludawe we vsiach Batucianka I Wolka. «Rocznik Rymanowa-Zoboju», 1978, t. IV.

Моздир Микола. Українська народна дерев'яна скульптура, Київ, 1980.

Паньків Володимир. Лемківські майстри різьби по дереву. Київ, 1953.

Мастерство лемковских резчиков «Декоративное искусство», СССР, 4, Москва, 1959.

ЗМІСТ

<i>Вступне слово</i>	5
В обіймах народного різбярства Андрій Сухорський	6
Творчий доробок різьбяра Богдана Сухорського	45
На вершині скульптурного мистецтва	55
Бібліографія	68

Науково-популярне видання

Красовський Іван Дмитрович
ДО ВЕРШИН
МИСТЕЦЬКОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

Друкується
в авторській редакції

Відповідальний за випуск — Іван Челак
Комп'ютерна верстка — Омелечко М. І., Герус Р. І.

Здано до складання 15.09.2003. Підписано до друку 12.05.2004. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура AcademyC. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 4,07+4 вкл..
Умовн. фарбовідб. 6,39. Обл.-вид. арк. 3,78+0,51 вкл.. Тираж 500 пр. Замовлення № 641.

Видавництво «Каменяр». 79000, Львів, МПС, Підвальна, 3.
Свідоцтво Держ. реєстру: серія ДК, № 462.
Tel./факс 72-19-49.

Віддруковано в НВМ Поліграфічного технікуму УАД.
79008, м. Львів, пл. Митна, 1.

